

vergadering **C186**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 23 maart 2023



**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen over programmatieaanvragen van het secundair onderwijs voor het schooljaar 2023-2024 – 1749 (2022-2023)	3
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over crisisinterventieteams in het onderwijs – 1753 (2022-2023)	7
VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de resultaten van de welzijnsmonitor voor studenten – 1862 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de Welzijnsmonitor in het hoger onderwijs en de uitrol ervan in het secundair onderwijs – 1952 (2022-2023)	14
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de imec.digimeter en de nood aan digitale vaardigheden in het onderwijs – 1884 (2022-2023)	23
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over zijinstromers in het onderwijs – 1895 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de resultaten van de bevraging van de Vereniging Leidinggevend Vlaams Onderwijs over zijinstromers in het onderwijs – 1950 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de recente bevraging over het afhaken van zijinstromende leraren – 1955 (2022-2023)	27

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen over programmatieaanvragen van het secundair onderwijs voor het schooljaar 2023-2024 – 1749 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, minister, op 20 februari 2023 publiceerde de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) zijn advies over de duale programmatie voor volgend schooljaar, schooljaar 2023-2024. Voor de eerste keer was hier een advies aan verbonden over de programmatie van studierichtingen in de derde graad van de arbeidsmarkt- en dubbele finaliteit: bso, tso en kso.

In het advies omtrent duale structuuronderdelen stelt de SERV dat duaal leren vooral plus 18-jarigen bereikt in het bso, maar dat de opleidingsvorm minder mensen aantrekt uit de andere onderwijsvormen. Zo is het aantal aanvragen gedaald met 11 procent ten opzichte van vorig schooljaar en zijn slechts 5 procent van de 279 programmatieaanvragen gericht op tso, dubbele finaliteit. Ik wijs er toch nog even op, collega's, dat er wel 279 aanvragen zijn, wat toch een belangrijke indicatie is. Ondanks deze cijfers zijn de sectoren overwegend positief over de ingediende programmatieaanvragen. 90 procent van de programmatieaanvragen voor het gewoon secundair onderwijs en de volle 100 procent van de aanvragen voor het buitengewoon secundair onderwijs krijgen een positief advies. Dat is meer dan een grote onderscheiding, het is zelfs een grootste onderscheiding met felicitaties.

Om het duaal leren nog sterker te maken, formuleert de SERV drie aanbevelingen. Ze vragen eerst een snelle shift naar een meer gediversifieerd en breed aanbod duaal leren, meer samenwerking tussen de onderwijsinstellingen met het oog op een leefbare schaalgrootte en een proactieve afstemming en samenwerking tussen onderwijs- en werkpartners, en ten slotte een transparant onderwijsaanbod en dito programmaprocedures.

In het advies over de programmatieaanvragen voor de tweede en de derde graad van het gewoon voltijds secundair onderwijs vinden we vooral aanbevelingen om de programmatie aantrekkelijker en toekomstgerichter te maken. Zo adviseert de SERV om te zorgen voor een brede consultatie voor gedragen programmaties met perspectief, het bevorderen van een proactieve samenwerking tussen onderwijsinstellingen onderling en tussen onderwijs- en werkpartners, en om te zorgen voor de procedure en dat totaalbeeld.

Minister, ik neem aan dat u reeds hebt kennisgenomen van dat advies. Wat haalt u daaruit en hoe reageert u daarop?

Welke concrete elementen uit dat advies zult u meenemen om het beleid rond duaal leren verder uit te tekenen?

De sectoren zijn overwegend positief over het duaal leren, maar missen een sluitend aanbod. Op welke manier kan ervoor worden gezorgd dat het aanbod van duaal leren beter aansluit bij de vraag op de arbeidsmarkt?

In het advies over het voltijds secundair onderwijs raakt de SERV aan de verplichting om achttien halve dagen stage te voorzien in de tweede en de derde graad arbeidsmarkt- en dubbele finaliteit. Deze verplichting vervalt met de modernisering van het secundair onderwijs. Toch vraagt de SERV die te handhaven. Bent u het

ermee eens dat het wegvallen van de verplichting een fout signaal zou geven in verband met de praktijkervaring? Op welke manier wordt er alsnog voor gezorgd dat die stagedagen of die werkervaring behouden blijven?

Ten slotte vraagt de sector ook een goede afstemming tussen de arbeidsmarkt en het onderwijsveld, wat we ook zien terugkomen bij het koppelen van beroepskwalificaties aan studierichtingen. Op welke manier wordt deze koppeling bewaakt?

Ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb het SERV-advies met betrekking tot de duale en niet-duale programmaties inderdaad ontvangen.

In de regelgeving is een timing voorzien waarbij we met een voorstel naar de Vlaamse Regering moeten vóór eind maart.

Voorafgaand is er dan het inwinnen van de diverse adviserende instanties: de SERV, maar ook het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI), de onderwijsinspectie en de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor). Dat zijn vier adviserende organen. Op grond daarvan nemen we vervolgens een beslissing. Momenteel maak ik alles klaar zodat het op tijd kan worden geagendeerd.

Scholen kunnen uiteraard enkel studierichtingen aanvragen binnen de matrix.

Opleidingen uit tso en bso vertrekken vanuit een beroepskwalificatie die door de sector opgemaakt is. Die bevat alle competenties die iemand nodig heeft om een beroep uit te oefenen en dus met enige kans op succes in te stromen in de arbeidsmarkt. Die worden vervolgens onderwijskundig vertaald zodat scholen ermee aan de slag kunnen.

Maar uiteraard is het niet de bedoeling dat er voor elk beroep een aparte opleiding is in het secundair onderwijs, anders zouden we er niet komen met onze matrix. Daarom ook worden er soms meerdere beroepskwalificaties gekoppeld aan één opleiding die jongeren iets breder voorbereidt op verschillende jobs in dezelfde sector. Het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) neemt de coördinatie op om een onderwijskwalificatie vorm te geven. Dat gebeurt altijd weer in samenspraak met de onderwijsverstrekkers en de sectoren.

Het voorzien van een sluitend aanbod is natuurlijk maar een deel van het verhaal, omdat de scholen nog altijd zelf keuzes maken met betrekking tot de opleidingen. Wij kunnen ook niet opleggen dat in deze of gene omgeving die opleiding moet worden georganiseerd. Het initiatief moet natuurlijk altijd uitgaan van de scholen in kwestie. Een school wordt verondersteld altijd te vertrekken van een eigen analyse van de lokale noden en mogelijkheden, waarbij men zelf een screening van de situatie doet.

Om een lang verhaal kort te maken, denk ik dat we daar wel wat meer assistentie kunnen bieden. Welke initiatieven neem ik daar? Ten eerste: de versterking van de RTC's, de regionale technologische centra, als een soort matchmaker tussen de scholen en de lokale arbeidsmarkt. U weet dat we daar nu een overkoepelend initiatief hebben genomen, een overkoepelende aansturing van de RTC's, omdat die werking over heel Vlaanderen bekeken nog wel eens van een ongelijke kwaliteit is. Dat is een start, wat mij betreft, omdat ik vrees dat de schaal van de RTC's ook nog een beetje te groot is. Ik zou willen dat er meer connectie is tussen scholen en bedrijven en dat de scholen hun opleiding veel meer kunnen afstemmen op de lokale arbeidsmarkt, en dat daar tegenover staat dat de bedrijven ook veel meer

naar de klasvloer gaan en dat zij ook veel meer investeren, letterlijk en figuurlijk, in de contacten met het onderwijs door materialen aan te bieden, machines aan te bieden, en ook mensen aan te bieden, personeelsleden. Dat past in mijn verhaal rond de gastleraren. Dat sluit daar perfect bij aan.

Als we die matchmaking echt succesvol willen organiseren, is de provinciale schaal eigenlijk niet de beste. Ik neem uw eigen provincie als voorbeeld. Aalst, Oudenaarde en het Waasland zijn totaal verschillend. Het Waasland is veel meer georiënteerd op de haven. Dat is dus een totaal andere arbeidsmarkt. Je moet natuurlijk ergens beginnen. Ik zou daar graag naar een lagere schaal gaan, dichter op het niveau van de effectieve arbeidsmarkt. Maar dat is een begin.

Ten tweede wil ik de RTC's ook inschakelen in zogenaamde doe-beurzen, met daarbij ook het aanbod van bso en tso, in het kader van Flanders Technology & Innovation (FTI). Over heel Vlaanderen – dat correspondeert bijna met één initiatief per provincie – gaan er FTI-beurzen worden georganiseerd, waar ik graag een luik aan wil breien waarbij we die innovatie toepassen in het onderwijs. De opleidingen kunnen zich daar aanbieden en tonen. We maken dat toegankelijk voor scholen om die doe-beurzen effectief te gaan bezoeken en daar proefondervindelijk te proeven van die opleidingen en wat je daarmee aan kunt en van de innovatieve elementen op dat vlak.

Het derde initiatief heb ik gisteren in de plenaire vergadering al even aangeraakt. We hebben een instrumentarium van Voka, ontwikkeld door de UGent, door de equipe van professor Duyck, waarbij men aan kinderen en jongeren tracht te duiden wat hun talenten en specifieke mogelijkheden zijn en waar ze aanleg voor hebben. En zo kom je al eens veel sneller uit bij technische talenten en beroepstalenten, en kun je dus ook veel vroeger, al vanaf het vijfde en het zesde leerjaar – want we mikken op het vijfde en het zesde leerjaar en de eerste graad secundair onderwijs –, jongeren toeleiden naar een technische en beroepsopleiding, maar op grond van een positieve motivatie, namelijk: doe dat, want je hebt daar aanleg voor, je doet dat verhoudingsgewijs beter dan je andere collega's in de klas, en dat leidt naar dit en dat beroep.

Zo kun je misschien ook iets losmaken bij de ouders. Want je komt dan effectief met een rapport thuis, zoals we ook doen bij het SportKompas. Je komt met een rapport thuis waarin staat dat je meer aanleg hebt voor deze of gene opleiding. Dat moet bij ouders dan toch ook iets triggeren, dat ze misschien toch ook eens gaan kijken naar een technische of beroepsopleiding en een dito school.

Dat zijn initiatieven die we willen uitrollen. Ik keer dan nog even terug naar het SERV-advies, waarin men specifiek ingaat op het wegvallen van de stageverplichting in de derde graad tso en bso. Ik denk dat die stage wel cruciaal is voor een kwaliteitsvolle opleiding. Dat wordt ook breed gedragen. Ik denk dat dat ook een van de absolute pluspunten is van die opleidingen in kwestie. Ik ben de mogelijke pistes aan het verkennen om die verplichting toch te behouden. Dat is mijn uitgangspunt. Dat is echt een toegevoegde waarde. Mochten we daar komaf mee maken, zou dat misschien nefast zijn voor die opleidingen.

Afsluitend beveelt de SERV ook aan om de huidige programmatieprocedure te vereenvoudigen. Ook daar ben ik mee bezig. Ik heb al enkele voorstellen gedaan aan de sociale partners.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, minister. Dat was een uitgebreid antwoord, waarin u heel veel facetten aanraakt die in dezen belangrijk zijn. De RTC's zijn inderdaad soms ver weg van scholen. In sommige provincies is dat ook letterlijk zo. Als je met leerlingen een paar uur op de bus moet zitten om naar een bepaald

RTC te kunnen gaan waar men materiaal heeft, dan is dat ten eerste qua kostprijs en ten tweede qua tijd geen goede zaak.

U sprak over de doe-beurzen en het Voka-initiatief rond talenten: ook dat zijn absoluut zaken om technische beroepen en ambachten nog eens positief in de kijker te zetten. Dat is echt oh zo cruciaal. Ik wil daar nog een derde punt bovenop gooien, minister. Ik zeg het regelmatig, in kennisspelletjes, onder andere op onze openbare televisie – De Slimste Mens, Blokken, en dergelijke meer – zitten nooit technische vragen. Er zitten nooit praktische oefeningen in, maar wel altijd kenniselementen. Dat is heel boeiend, maar je zal maar een praktisch ingestelde leerling zijn ... Dat zit daar niet in. Wij geven in kennisprogramma's ook het beeld dat dat er eigenlijk niet zoveel toe doet. Stel dat je in Blokken elke keer een praktische proef zou stoppen, bijvoorbeeld 'een rode stekker van 380 volt, dat zijn drie fasen en een nulgeleider. Maak daar drie keer 220 volt van. Hoe doe je dat?' Dat zou minstens al het beeld geven dat elektriciteit ook belangrijk is.

Het derde punt dat u aanhaalt is de stage. Vanuit de N-VA-fractie steunen wij u er absoluut in dat we de verplichting opnieuw moeten instellen.

Ik heb nog een bijkomende vraag. In de koppeling tussen de beroepskwalificaties die de arbeidsmarkt enerzijds opmaakt en de opleidingen anderzijds, zitten de curriculumdossiers tussen die de match moeten maken. Ik stel vast dat er niet altijd overeenstemming is tussen wat de sectoren op de arbeidsmarkt vragen en de onderwijswereld, die daar iets mee doet wat niet altijd honderd procent overeenkomt met het idee dat men vanuit de arbeidsmarkt had. Hoe matcht dat met de verdere uitrol van de technische beroepen en opleidingen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik roep iedereen op om met creatieve voorstellen te komen om de opleidingen bso en tso met acties, met daden, aantrekkelijker te maken. Het stoort me enigszins dat we daar al heel lang academisch over leuteren en altijd maar bezig zijn over het watervalstelsel. 'Qui se défend s'accuse'. Daarmee versterk je enkel die perceptie, vind ik altijd.

Laat ons proberen om met concrete voorstellen en acties, die ik hier aanhaalde, het verschil te maken.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel. U bent er niet verder op ingegaan, maar ik wil wel het feit van de curriculumdossiers nog eens onder de aandacht brengen. Het onderwijs en de arbeidsmarkt moeten met elkaar spreken. Ze spreken soms nog een andere taal. Maar de leerling die op 18, 19 of 20 jaar buitenstapt uit de school, stapt de volgende dag binnen op de arbeidsmarkt. De stage is de arbeidsmarkt, duaal leren is de arbeidsmarkt. De twee zijn aan elkaar gekoppeld. Ik stel vast dat op het niveau van de scholen en de leerkrachten er heel goeie connecties en verbanden zijn en gesprekken met de arbeidsmarkt. Op dat niveau werkt dat heel goed. Maar ik stel vast dat je in de hogere echelons strijd krijgt rond de zware pedagogische acties voor vorming en opleiding en alle mogelijke academische overwegingen die te maken zijn. Die zijn interessant, maar de leerlingen, de leerkrachten, de school en de stageplaats zijn daar an sich niets mee.

Ik wil vanuit de N-VA toch de oproep doen om samen te werken, maar ook te kijken naar het perspectief van de jongeren, want daarover gaat het.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over crisisinterventieteams in het onderwijs
– 1753 (2022-2023)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, toenmalig minister van Onderwijs Crevits voerde in 2018 de fast teams in. Het was de bedoeling om scholen die worstelden met de implementatie van het M-decreet te helpen. Het schrikbarend hoog aantal leerlingen dat werd uitgesloten door scholen bracht de bal aan het rollen. En het idee werd geschoeid op de werking van vzw Aura, een vormingscentrum in Kortrijk dat toen al enkele jaren succesvol scholen hielp met probleemkinderen. Twee vzw's kregen van toenmalig minister van Onderwijs Crevits een subsidie van 100.000 euro voor snelle interventies en hulp bij gedragsproblemen. Op een jaar tijd werden 104 interventies gedaan bij klassen in het kleuter-, lager en de eerste graad van het secundair onderwijs. Dat waren geen 104 kinderen maar 104 leerkrachten, klassen, scholen die werden geholpen. Het gaat over meer dan alleen de begeleiding van het kind, het gaat over het ondersteunen van de hele klas, de leerkracht en de school.

De onderwijsinspectie wees er later op dat zwakke scholen in het algemeen te lang uit het zichtveld bleven, ook al werd de inspectiecyclus versneld van tien naar zes jaar. Daarom stelde ze voor om fast teams een ruimere opdracht te geven om scholen die in het algemeen onderpresteren snel op de radar te krijgen en bij te staan. Maar dit kreeg geen verdere uitwerking onder de ondertussen nieuwe minister van Onderwijs.

De cijfers liegen er niet om. Veel leerlingen hebben het momenteel moeilijk en vertonen gedragsproblemen. Dat geeft heel wat uitdagingen in de klas en de cijfers van het aantal schorsingen zijn navenant: een derde meer schorsingen dan vorig schooljaar. Het gaat niet alleen over tieners, maar ook over lagereschoolkinderen en zelfs kleuters. Tegen deze achtergrond vinden we het moeilijk te begrijpen dat de fast teams, die zorgen voor extra ondersteuning voor scholen en leerkrachten die geconfronteerd worden met kinderen met gedragsproblemen, in alle stilte werden afgevoerd.

Het pilootproject dat startte in 2018 toonde dat er een duidelijke nood is aan specifieke ondersteuning van scholen bij gedragsproblemen. 2,5 keer per week werd een crisisteam ingeschakeld. Dat is al een verregaande en uitzonderlijke stap die scholen nemen, wanneer ze zelf niet meer weten hoe ze kinderen met gedragsproblemen kunnen helpen. De minister heeft het project afgevoerd ondanks de vraag van de sector naar structurele ondersteuning, en ondanks het feit dat de evaluaties van de twee pilootprojecten positief waren. We hebben de volgende vragen voor u, minister.

Wat is uw ruimere visie op hoe scholen moeten omgaan met leerlingen die vanuit hun kwetsbaarheid problematisch gedrag vertonen? Welke ondersteuning wilt u voorzien?

Ziet u in dat crisisinterventieteams in het huidige schoollandschap een grote meerwaarde zouden hebben?

Zult u de fast teams, of iets gelijkaardigs, nieuw leven inblazen? Zo ja, kunt u dit concreet toelichten? Zo neen, waarom niet?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het is juist dat in de vorige regeerperiode fast teams in het leven werden geroepen, eigenlijk als reactie op de grote kritiek op het M-decreet. Het punt van kritiek was dat leerlingen met grote gedragsproblemen in het gewoon onderwijs moesten worden opgevangen en dat scholen niet beschikten over de nodige competenties. Daarom is er een pilootproject opgestart voor één jaar, dat was duidelijk de intentie, met als opdracht te zorgen voor samenwerking en partnerschappen om scholen voor gewoon onderwijs te versterken in het begeleiden van leerlingen met emotionele en gedragsproblemen.

Men heeft daarover gerapporteerd en na afloop van het project bleek dat een aantal scholen wel degelijk werden geholpen en ondersteund. Die twee organisaties, Aura vzw en het Mysterie van Onderwijs vzw, gaven aan dat er veel meer nodig was en dat er ook een structurele oplossing nodig was. Er waren drie belangrijke conclusies en aanbevelingen. De eerste betrof de professionalisering van de ondersteuningsnetwerken, de tweede een betere samenwerking tussen scholen, centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's), pedagogische begeleidingsdiensten en ga zo maar door. En drie ging over een kennisbasis over hoe omgaan met gedragsproblemen op school en in de klas. Dat zijn net de elementen waaraan we structureel trachten tegemoet te komen, niet enkel voor een aantal scholen, niet projectmatig – laat staan met pilootprojecten. Dat is net het Leersteundecreet. We hebben die keuze gemaakt op grond van de lering en natuurlijk ook van het eindrapport Struyven en andere bevindingen. We gaan resoluut voor een nieuw decreet en voor het uitwerken van kennis, die wordt uitgebreid met Leerpunt.

Ja, het ontwerp van decreet over leersteun is een poging tot structurele oplossing, waarin we voorzien in ondersteuning voor leerlingen met gedragsproblemen en hun leraren vanuit gespecialiseerde leersteuncentra met een afdoende schaal. Het zijn dus niet meer de honderden instellingen van vroeger, maar een 46 leersteuncentra. Zo zitten we op een schaal met afdoende kritische massa, waarmee ik bedoel dat er kennis ten aanzien van zowat alle types in elk kenniscentrum aanwezig is. De scholen zijn er partners en aandeelhouders want het zijn de scholen die de middelen meebrengen, in het potje leggen en uiteindelijk ook beslissen of de dienstverlening naar behoren is. Ze kunnen er ook voor kiezen om een ander leersteuncentrum op te zoeken en of ze willen samenwerken in dit kader met het CLB en met de pedagogische begeleidingsdiensten. We geven in dat ontwerp van decreet die samenwerking een belangrijke plaats, in functie van de ondersteuning van leraar en leerling.

We hebben daar als Vlaamse Regering ondertussen dat ontwerp van decreet leersteun definitief goedgekeurd dus dat komt naar u toe, naar dit parlement, en daar gaan we op grond van die uitgangspunten het ontwerp van decreet ook ten gronde bespreken.

Zitten we ondertussen stil? Neen, we hebben bijkomend nog enkele maatregelen genomen. We hebben het voorlopig verslag voor toegang tot het buitengewoon onderwijs type 3 in het leven geroepen. Dus wanneer kinderen en jongeren dringend nood hebben aan een context van buitengewoon onderwijs, kan doorverwijzing gebeuren zonder een diagnose van hun problematiek. Dus zonder opnieuw een administratieve procedure waardoor we dus snel kunnen inspelen op de noden van de jongeren.

Ten tweede is het ook mogelijk gemaakt dat er nieuwe scholen voor buitengewoon onderwijs kunnen worden opgericht met één type. Daarvoor was het altijd een wettelijke, decretale vereiste ten aanzien van twee types om een school op te richten. Type 3 is een van de types die daarbij prioriteit kreeg. Dus voor volgend schooljaar hebben we dan ook meerdere aanvragen binnen gekregen specifiek voor

de oprichting van type 3 binnen een bestaande school of in een nieuwe school, en dat zowel in het buitengewoon basis- als in het buitengewoon secundair onderwijs. Ik ga er ook mee naar de Vlaamse Regering, dus ik ben hoopvol dat we ook op dat vlak vooruitgang boeken.

Ten derde heeft men op mijn vraag ook een budget van 6 miljoen euro toegekend aan Leerpunt voor de versterking van de brede basiszorg en de verhoogde zorg, dus het versterken van leerkrachten en hun kennis op de klasvloer in het gewone onderwijs, en ook bijvoorbeeld werken aan een goed klasklimaat dat preventief werkt voor storend gedrag van leerlingen.

Ten vierde hebben we ook een onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OBPWO) gegund om een praktijkgids te ontwikkelen voor scholen om een klasklimaat te creëren dat leren ondersteunt, en om storend gedrag te verminderen.

Ten vijfde moet ik wat betreft de toekenning van die middelen voor Leerpunt – maar ik heb dat al gezegd – toevoegen dat we ook daar een sterke rol voorzien op het vlak van de kennis in hoofde van de scholen.

In het huidige onderwijslandschap vertrouw ik dus op de samenwerking tussen de scholen en hun reguliere partners zoals hun centra voor leerlingenbegeleiding en de pedagogische begeleidingsdienst en heel binnenkort de toekomstige leersteuncentra, om ondersteuningsvragen rond gedragsproblemen te kunnen stellen en ondersteuning te kunnen verkrijgen. Daarnaast wil ik tot slot nog eens herhalen dat we ook inzetten op de kennisontwikkeling via Leerpunt en dan ook via OBPWO dat ondertussen ook gegund is.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Dank u wel, minister.

Maar als er iets geen antwoord is op deze problematiek, dan is het leersteun. Ik denk dat dit echt gaat over preventieve basiszorg. Dat gaat over zorg op niveau 0 en 1. Dat zal een kritiek zijn, we gaan dat bij de bespreking van het ontwerp van decreet over leersteun ook nog wel uiten, maar net op dat vlak is er veel te weinig voorzien, vinden wij.

Het ontwerp van decreet over leersteun zorgt er wel voor dat meer complexe problematieken ondersteund en aangepakt kunnen worden. Maar hier gaat het echt over die preventieve basiszorg op jonge leeftijd in het basisonderwijs die ervoor kan zorgen dat we toestanden zoals schorsingen – waar we het al over hebben gehad – en die schoolse uitval op latere leeftijd en in het middelbaar wegens een niet succesvolle schoolcarrière op jongere leeftijd, preventief aanpakken.

En ik heb hier ook al de vraag gesteld, want het overleg basisonderwijs pleit daar ook voor. Ik zeg daarom 'what's in a name'. Voor mij moet het niet fast teams heten, moet het ook niet naadloos flexibel traject (NAFT) voor het basisonderwijs heten. Maar uiteindelijk komt het daar wel een beetje op neer.

Het is die ondersteuning, die u gisteren ook mooi benoemd hebt: het creëren van dat verbindend klasklimaat, zorgen dat er kan worden ingegrepen en worden ondersteund als er zich bepaalde moeilijkheden voordoen en zorgen dat er gewerkt kan worden om de veerkracht van leerkrachten niet te kraken, om ervoor te zorgen dat de school daarmee om kan en om natuurlijk ook de leerling te begeleiden en de klasgenoten. Daar zijn die projecten in gespecialiseerd.

En inderdaad, het Mysterie van Onderwijs, de vzw Aura, dat hebben zij gedaan: heel veel projecten, er waren heel veel aanvragen. Het is ook duidelijk geworden

dat die problematieken nog zijn toegenomen, dus daar is nood aan structurele financiering. Nu zoeken zij financiering bij de Koning Boudewijnstichting, bij de gemeente, een keer bij de provincie, en die blijven eigenlijk doen wat ze aan het doen waren, maar zij vragen echt naar structurele ondersteuning voor die onderwijs- en welzijnstrajecten in het basisonderwijs.

En wat u hebt aangehaald: noch leersteun, noch het Leerpunt dat bijkomend onderzoek zal doen – dat zal nog vrij lang duren – zijn structureel. We hebben eigenlijk modellen, we hebben organisaties die dit doen, het is versnipperd. Scholen weten niet waar ze terecht kunnen, voor wat ze moeten betalen, voor wat ze niet moeten betalen. Er is heel veel, maar niemand vindt door het bos de bomen, en niets is structureel gefinancierd.

Dit is echt mijn vraag, en ook die van die organisaties, en van het veld, en van de scholen. Die zeggen, met die toenemende gedragsproblemen, dat ze daar echt ondersteuning voor nodig hebben en eigenlijk iets structureels zoeken dat vanuit Vlaanderen gefinancierd is, om net dat aan te pakken. En dat is een manco in het beleid, minister, en ik zou echt wel willen vragen om in overleg te treden met dat basisonderwijs dat daarvoor pleit, om tot zoiets te komen om het basisonderwijs te ondersteunen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Collega Meuleman, u geeft zelf aan dat er een aantal zaken versnipperd zijn. Het is juist om die versnippering te bundelen, en middelen veel efficiënter en concreter te kunnen inzetten, dat we het M-decreet hebben vastgepakt en dat nu zullen ombuigen naar het decreet Leersteun. Dat decreet gaat wel veel antwoorden geven op een aantal zaken. De minister geeft dat terecht aan.

Ik ben akkoord met die structurele oplossingen, zoals dat voorlopig verslag, waardoor scholen in staat zijn om kinderen sneller naar een type 3 buitengewoon onderwijs toe te kunnen leiden, wat soms echt wel nodig is. Alsook die versterkingen van die ondersteuningsnetwerken, die dan leersteuncentra zullen worden genoemd. En dan die professionalisering, die gaat ook over die brede basiszorg, en over die verhoogde zorg om scholen daar veel sterker in te maken.

Waarom is dat zo belangrijk? U spreekt over die fast teams, maar als een school beroep moet doen op zo'n team, dan wil dat eigenlijk zeggen dat ze hulp nodig hebben. Scholen vragen dan om hulp, dan zeggen ze dat ze alles hebben geprobeerd binnen hun zorgcontinuüm om een antwoord te bieden op de problematiek van het kind, en dat het hen niet lukt. Dat is een hulpkreet van het onderwijs, maar dan is het eigenlijk al te laat, en dan moeten we – en ik weet dat we daar van mening over verschillen – durven zeggen waar wij de grens trekken.

Waarom zeg ik dat zo duidelijk? Omdat ik gisteren op een vergadering was, waarin gesteld werd dat de inspectie vragende partij is om in het gewone onderwijs een regelgevend kader op te stellen – en luister nu goed – voor vrijheidsberovende maatregelen. Wij spreken dan over het afzonderen en het fixeren van kinderen in het gewone onderwijs. Waarom vraagt de inspectie dat? Omdat zij tijdens hun inspectierondes merken dat dat gebeurt in gewone scholen, en dat leerkrachten zich niet geruggensteund voelen in de handeling die zij gedaan hebben uit pure machteloosheid.

Dat wil zeggen dat er in ons onderwijs kinderen zitten die daar – sorry dat ik het zo moet zeggen – niet thuishoren. Waarom horen zij daar niet thuis? Omdat onze leerkrachten in het gewone onderwijs daar niet voor zijn opgeleid, en wij kunnen van hen ook niet verwachten dat zij al die problematieken op de juiste manier kunnen opvangen.

Waarom is dat zo? Omdat wij hier niet over kinderen met een gedragsproblematiek spreken, want daar zijn veel aanpakmogelijkheden voor, maar over kinderen met een gedragsstoornis. Dat vraagt een heel specifieke, consequente, en soms harde aanpak, en daar zijn onze leerkrachten niet voor opgeleid. Dat is in hun instelling, dat is in hun mentaliteit, dat is dus een problematiek.

Ik denk dus dat wij hier heel goed moeten nadenken, en dat is de manier waarop ik naar het decreet Leersteun kijk, wat in ons onderwijs kan en wat niet. Wat heeft ons onderwijs nodig om iedereen, alle kinderen in het gewoon onderwijs, te kunnen geven wat ze verdienen? Wanneer moeten we gaan kijken naar ons buitengewoon onderwijs? De kinderen waarvoor je soms beroep moet doen op zo'n fast team, dat zijn dan misschien ook kinderen die helaas geen plaats hebben in ons gewoon onderwijs, omdat het gewoon niet kan.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Ik maak van de gelegenheid van mijn aanwezigheid gebruik om hier ook nog even op door te gaan, omdat ik mij ook dit dossier nog herinner uit de vorige legislatuur, in een andere hoedanigheid. Onze fractie was toen al wat terughoudend ten aanzien van het fast initiatief: minister Crevits die dat in het leven riep nadat ze als minister van Mobiliteit iets soortgelijks met dezelfde naam in het leven had geroepen voor een takeldienst bij vrachtwagens. *(Opmerkingen)*

Dat is echt waar, dat is de realiteit. Het is een soort van interventie. Ik weet ook nog dat er toen ook vanuit bijvoorbeeld de Open Vld-fractie toch wel wat vragen waren of zo'n interventie wel echt werkt. Ik denk dus dat we toch wel echt moeten kijken naar de structurele ondersteuning. Ik ben het eigenlijk eens met de minister in dezen. Ik ben het niet eens met de antwoorden van de minister, maar wel met de analyse dat we echt moeten inzetten op structurele ondersteuning, zodat scholen met dat soort beleid echt sterk ondersteund worden, zodat ze op school die sterke kaders en dat sterk zorgbeleid hebben, en dat dat natuurlijk de basis is.

Mijn fractie en ik vinden dat er bij de start van het fast project toch wel de verkeerde focus is gelegd op die interventie, eerder dan de focus had moeten liggen op de sterke ondersteuning van die scholen, extra middelen van het zorgbeleid op school. Ik denk dat dat toch wel echt de les moet zijn, dat we die sterke ondersteuning op school moeten hebben met omkadering in geval van nood. Dat was toch wel een beetje waar in de vorige legislatuur verkeerdelijk wat veel werd verwacht van zo'n interventie door zo'n fast team.

Ik denk dus echt dat we veel meer moeten inzetten op die structurele omkadering op school, sterke zorgteams op school, en dat dat toch wel echt iets is waar we mee aan de slag moeten gaan.

Minister, ik kijk vooral naar u om dat zorgbeleid op school maximaal te versterken. U weet dat wij, wat het Leersteundecreet betreft, toch met heel wat vragen zitten. Maar als we kunnen werken vanuit die sterke ondersteuning van die schoolteams, zou dat al een stap vooruit zijn.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Straks komt het ontwerp van decreet over leersteun naar deze commissie en ook naar de plenaire. Vanuit onze fractie zijn we altijd al voorstander geweest van dat zorgcontinuüm en de uitbouw ervan. Het is ook bedoeld om in fase 0 en 1 in te zetten. Het is daar inderdaad de bedoeling, zoals u al aangaf, minister, om te werken aan een goed schoolklimaat waar een preventieve basis het fundament is om problemen te voorkomen. Op die manier kunnen we leerlingen sterker en veerkrachtiger maken voor bepaalde problemen.

Collega Verbeurgt, normaal gezien ga ik niet graag in op taalgebruik of opmerkingen, maar in dezen doe ik het toch. We zijn gewoon om een sereen debat te voeren, om echt de krachten te bundelen over partijgrenzen heen, om het beste te willen voor onze kinderen in het onderwijs. Soms verschillen we van mening en kan het er wat luider aan toe gaan, maar in dezen gaat het over een initiatief dat in de vorige legislatuur werd genomen, net om op een snelle manier oplossingen te bieden daar waar er problemen waren met kinderen die door hun gedrag de veiligheid van zichzelf en anderen in gevaar brachten. Als we het hebben over leerlingen met die specifieke zorgnoden en uitdagingen, dan erken ik dat het in sommige situaties echt wel moeilijk is en dat we er alles aan moeten doen om in de eerste plaats die scholen en leerkrachten te ondersteunen. Toevallig was ik op dezelfde vergadering als collega Krekels, en ik kan aangeven dat de voorbeelden die gegeven worden, effectief binnenkomen. Ik sluit me hier aan bij collega Krekels, ik kan me inbeelden dat leerkrachten hier effectief wakker van liggen. Wij moeten er alles aan doen om hen en de leerlingen te beschermen.

Mijn grootste zorg is wie bepaalt wanneer het genoeg is. Sommige leerlingen stellen ook probleemgedrag wegens een moeilijke thuissituatie, of wegens een spanning. Men weet ook niet altijd hoe men moet omgaan met het gedrag, men heeft niet altijd die tools. Ik heb daarom enig voorbehoud om kinderen snel naar het buitengewoon onderwijs door te sturen.

Mijn concrete vraag is, minister: hoe zult u er alles aan doen om de scholen sterker te maken? Het Leersteundecreet komt eraan, ik hoop dat we daar de vinger aan de pols houden. Als we zien dat er moet worden gesleuteld en er extra maatregelen moeten komen, hoop ik dat we die specifieke groep van kinderen het beste onderwijs geven.

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Ik ga me niet ten gronde in het debat gooien, we hebben meer tijd en nuance nodig om precies te weten waar we aan toe zijn. Ik wou na het beluisteren van de verschillende tussenkomsten van de collega's enkel meegeven dat ik denk dat je een dubbele aanpak nodig hebt. In een ideale situatie zorg je ervoor dat je op een structurele manier kunt voorkomen dat kinderen, zelfs kinderen die zware gedragsproblemen hebben, een gevaar voor zichzelf en andere kinderen vormen. In een ideale situatie zorg je ervoor dat eventuele prikkels, obstakels en eventuele andere elementen worden weggenomen. Je werkt preventief om naar de oorzaak van dergelijke situaties te gaan.

Maar zelfs als je heel hard je best doet, kan dat toch gebeuren. Dan moet je ervoor zorgen dat het team dat ermee geconfronteerd wordt, uitgerust is en weet wat het moet doen om in eerste instantie het kind zelf, maar ook de andere leerlingen en het lerarenkorps, veilig te houden. Dat vraagt veel, veel meer nuance dan een zwart-wit aanpak en ik heb helaas ook nog geen gouden graal gevonden.

Als ik praat met mensen op het terrein blijkt dit in het buitengewoon onderwijs ook een zeer moeilijke situatie te zijn, waar men ook niet steeds is uitgerust of weet hoe ermee om te gaan, laat staan dat het in het reguliere onderwijs een makkie zou zijn met een of andere wonderoplossing. Ik wilde deze opmerking toch graag toevoegen aan deze bespreking.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De aanleiding van de vraag was de werking van die twee vzw's. Het was een pilootproject voor één jaar van 100.000 euro, met een beperkte regionale actieradius. Het ene project was werkzaam in het werkingsgebied Mechelen-Brussel, en het tweede in Zuid-West-Vlaanderen. En dat heeft lering opgeleverd, waarmee we ook aan de slag gaan. Maar de inspanningen die we zelfs

nu al structureel doen, overstijgen die beperkte regionale actieradius, maar evenzeer het budgettaire kader, meermaals. We voorzien, samen met ons Leersteundecreet, eigenlijk in drie lagen.

Enerzijds proberen we te werken aan de versterking van leerkrachten in de klas, anno 2023, met investeringen in die basiszorg en de verhoogde zorg. Daar zorgen we ervoor dat er versterking is door pedagogische begeleidingsdiensten, die daarvoor gelibelleerd extra middelen hebben gekregen. En via Leerpunt krijgen ze, ook gelibelleerd, zo'n 16 miljoen euro extra, om daar de leerkrachten van vandaag te versterken.

Ten tweede, wanneer men oordeelt dat kinderen met een beperking toch kunnen worden opgevangen in de gewone klas, voorzien we extra ondersteuning via die leersteuncentra, waarvan we de kritische massa, de slagkracht, versterken. Die moeten een betere dienstverlening kunnen garanderen ten aanzien van bestaande scholen.

En ten derde bieden we een versterking van het buitengewoon onderwijs door het verlagen van de drempel om buitengewoon onderwijs te organiseren, en het creëren van extra capaciteit, wat ook een onderwerp van discussie is, maar het is wat het is. In deze regeerperiode alleen – van 2019 tot op heden – hebben wij intussen al zo'n vijfduizend extra plaatsen gecreëerd in het buitengewoon onderwijs.

Daarnaast ben ik trouwens ook nog vergeten te vermelden dat we specifiek voor het basisonderwijs ook nog eens 23 miljoen euro extra hebben geïnvesteerd in zorgcoördinatoren. De som van al die initiatieven en investeringen overstijgt denk ik toch ver, zowel budgettair als structureel, de ondersteuning die we hebben verschaft aan de betrokken vzw's. Die hebben goed werk, pionierswerk gedaan. Wij hebben daaruit geleerd, maar dat is net een aanzet geweest tot een structureel ingrijpen, wat we vandaag realiseren in deze regeerperiode.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Collega's, in het secundair onderwijs hebben we de naadloze flexibele trajecten. Wat is dat? Dat is zeer intensieve begeleiding voor kinderen die het echt bijzonder lastig hebben, het voor een leerkracht ook bijzonder moeilijk maken, en die moeilijk op school te houden zijn. Dat zijn die kinderen die het echt heel bont maken. En we zijn het er denk ik allemaal over eens: zulke kinderen zijn er. En dan is er de keuze – en dat is een beetje het verhaal van mevrouw Krekels – of je die doorstuurt naar het buitengewoon onderwijs, en gaan we het buitengewoon onderwijs nog groter maken. Het is in Vlaanderen al zo groot. Gaan we het buitengewoon onderwijs nog groter maken met kinderen die niet echt een beperking hebben, maar wel bepaalde gedragsproblemen vertonen vanwege hun thuissituatie? Er zijn inderdaad allerlei mogelijke oorzaken die hen triggeren en ervoor zorgen dat ze gedrag stellen dat moeilijk beheersbaar is.

Ofwel zorgen we ervoor dat er in het basisonderwijs ook zoiets is, dat er wel voor zorgt dat die kinderen in het gewoon onderwijs – waar ze thuishoren, want ze kunnen in principe volgen en alles doen, maar hebben het bijzonder moeilijk – kunnen blijven. Maar we leggen dat niet bij de leerkrachten, maar zorgen ervoor dat er net als in het secundair onderwijs en bij de NAFT-trajecten, een externe is die af en toe kan tussenkomen, de leerkracht, de klas en het kind zelf kan ondersteunen. Dat heeft goed gewerkt. En het is eigenlijk een oproep van het onderwijs om zoiets structureel te verankeren. Noem het 'NAFT' voor het basisonderwijs, noem het 'fast teams', noem het om het even wat, maar het is die extra ondersteuning die soms nodig is. De problematiek neemt inderdaad toe, dat zien we aan het aantal schorsingen, het aantal definitieve of tijdelijke uitsluitingen, aan de schooluitval op latere leeftijd. De gedragsproblemen nemen toe. Maar we gaan

toch niet zomaar zeggen: we gaan die allemaal naar het buitengewoon onderwijs sturen. We gaan ook niet zeggen dat we ze aan hun lot overlaten. Nee, we willen iets op het snijvlak van onderwijs en welzijn. Dat zorgt voor die intensieve begeleiding, ook voor kinderen in het basisonderwijs. Ik denk dat daar echt een vraag naar is in het veld, en zou willen oproepen om dat toch nog eens te bekijken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de resultaten van de welzijnsmonitor voor studenten – 1862 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de Welzijnsmonitor in het hoger onderwijs en de uitrol ervan in het secundair onderwijs – 1952 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Voorzitter, een aantal weken geleden waren we met een aantal collega's, ook een aantal die hier aanwezig zijn, op het symposium 'Mentaal Welzijn: Veerkrachtige jongeren'. Daar werden de resultaten gepresenteerd van de welzijnsmonitor, het resultaat van een bevraging bij meer dan 22.000 studenten in Vlaanderen. Daaruit bleek dat op jaarbasis 46 procent van de studenten positief screende op de criteria van een of meer psychologische problemen. Dat wil niet zeggen dat iedereen psychische stoornissen heeft, maar men screent wel positief op het mogelijk hebben van of neigen naar psychische problemen. Niet alle psychische problemen zijn even ernstig, gelukkig maar, maar toch moeten we ons wel zorgen blijven maken, want op jaarbasis heeft 17 procent al eens gedacht aan suicide.

Opmerkelijk vond ik dat professor Bruffaerts stelde dat het aantal studenten met psychische problemen over de jaren heen eigenlijk heel stabiel is gebleven. Hij verwees naar een eerste studie uit 1939 over het mentaal welzijn bij studenten. Toen al werd vastgesteld dat drie à vijf op de tien studenten bepaalde angsten of emotionele problemen hebben. Het riedeltje dat de studenten nu wat zwakker of watjes zijn, blijkt dus zeker niet te kloppen als we die resultaten bekijken.

Hoewel het thema vandaag wel meer dan ooit onder de aandacht is, is het verrassend dat vandaag slechts 45 procent van de positief gescreende studenten – die dus wellicht nood hebben aan psychologische hulp – ook effectief hulp zoekt. Er blijken tal van barrières te zijn. Zo weet 64 procent van de studenten met een psychologisch probleem niet waar ze naartoe kunnen en 61 procent denkt dat de behandeling veel te veel zal kosten. Dat is toch ook opmerkelijk.

Er was ook een interessante uiteenzetting van professor Vansteenkiste. Hij zei op het symposium dat studenten drie psychologische basisbehoeften hebben: ten eerste autonomie of ik kan mezelf zijn; ten tweede verbonden zijn of ik voel me verbonden; ten derde competentie of ik kan mezelf ontplooien. Heel verrassend daarbij was, zowel voor de professor als voor de hele zaal – ik herinner me de handopsteking daarbij – dat de laatste behoefte de minst voldane behoefte was. Meer dan een op de vier van de studenten zegt een competentiefrustratie te ervaren: hij of zij voelt zich heel onzeker over zijn of haar competenties en heeft het gevoel te falen. Voor studenten met een functiebeperking loopt dat zelfs op tot een op de drie. De professor gaf daarbij aan dat twee factoren cruciaal zijn om die

competentiefrustratie te vermijden: een goede studiekeuzebegeleiding alsook een motiverende docentenstijl. Hij gaf ook aan dat er vandaag te weinig feedback is voor studenten. Studievaardigheden en studieplanning zijn dus duidelijk factoren die belangrijk zijn voor het mentaal welzijn van studenten.

Een andere belangrijke vaststelling in de welzijnsmonitor is dat de psychische problemen gemiddeld starten bij een leeftijd van 15 jaar. Dat betekent dat we sneller moeten ingrijpen dan op het moment dat een student in het hoger onderwijs komt en dat we ervoor moeten zorgen dat er een connectie is tussen de hulpverleners en ondersteuners in het secundair en het hoger onderwijs. Het is voor studenten belangrijk om niet telkens opnieuw hun verhaal te moeten doen. Uiteraard moeten we er ook voor zorgen dat er geen etiketten op studenten kleven als ze naar het hoger onderwijs komen.

Er zijn de afgelopen jaren op initiatief van de minister heel wat acties uitgerold. Ook onze fractie heeft daar graag initiatief in genomen. Een van die acties is het online hulpverleningsplatform MoodSpace waarvan nu blijkt dat negen op de tien studenten dit een goed tot uitstekend platform noemt. U kondigde daarom aan dat het platform uitgebreid zal worden naar het secundair onderwijs zodat studenten en scholieren op één platform aan de slag kunnen. Dat juichen we uiteraard ten zeerste toe, minister. Naast het online aanbieden van preventieve kapstokken en hulp, blijft het menselijke offlinecontact uiteraard zeer belangrijk. Een brug tussen het secundair en hoger onderwijs voor dat menselijke offlinecontact zal belangrijk zijn.

Minister, op welke manier zult u ervoor zorgen dat studenten sneller weten waar ze naartoe moeten als ze hulp zoeken en dat ze weten dat hulp vaak nagenoeg kosteloos is? Vertrekt u daarbij van bovenuit om vanuit Vlaanderen te communiceren of ziet u daarvoor eerder een primaire rol voor de studentenvoorzieningen (stuvo's) of een combinatie van beiden? Kunt u dat concretiseren?

Op welke manier wilt u de goede studiekeuzebegeleiding en een motiverende docentenstijl versterken om de competentiefrustratie te vermijden? Hoe kijkt u naar het gegeven dat er vandaag onvoldoende tijd of reflex is tot het geven van feedback?

Op welke manier ondersteunt u de verbinding tussen het secundair en het hoger onderwijs, in het bijzonder tussen de CLB's en stuvo's? Hoe wilt u dat versterken?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, de studiedag waar collega Warnez naar verwijst, was in alle eerlijkheid – ik moet het zeggen – een verademing. Het was een verademing, omdat de sfeer en de inhoud tot the point waren en er samenwerking was over alle hogeronderwijsinstellingen heen. Het werd gemodereerd door het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO), met de studenten, de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) en de professoren erbij. En er is ook iets uit gekomen, namelijk zowel de welzijnsmonitor als MoodSpace.

Het moet gezegd, minister, dat is iets wat u mee op de kaart hebt gezet en een duw hebt gegeven. Vanuit het SIHO heeft men die kar dan rollende gehouden. En ze rolt verder met nog verder uit te rollen. Ik wil dat hier echt met zoveel woorden zeggen, want er gebeuren allerlei congressen en samenwerkingen waar niet altijd iets praktisch en iets bruikbaar uit komt waar zowel de student als het onderwijs iets mee is. In dezen is dat wel het geval.

De welzijnsmonitor werd ingevuld door meer dan 21.000 studenten. En daaruit komt naar voren dat studenten, net zoals de rest van de bevolking, geconfronteerd worden met mentale problemen, ook na corona. Het is dus niet enkel een coronafenomeen. Het is meer. Het is uiteraard logisch dat die problemen niet verdwijnen

met het verminderen van corona. Mentaal welzijn moet dus wel degelijk op lange termijn opgevolgd worden, wat met MoodSpace en de welzijnsmonitor een punt is.

Op dat symposium van het SIHO riep professor Bruffaerts op om de resultaten genuanceerd te bekijken en geen krantentitels te publiceren als zou de helft van de studenten een psychische stoornis hebben. Hij heeft vervolgens heel goed uitgelegd waarom dat een slechte krantenkop zou zijn. Hij duidde dat, in lijn met eerder onderzoek, aanleg hebben voor een psychische stoornis niet wil zeggen dat die studenten ook suïcidaal worden, en gelukkig maar. Ondanks zijn oproep en ondanks de herhaling van die boodschap verder in het debat, stelden we de volgende dag vast dat er toch een krant was met die titel.

De professor gaf ook aan dat dat niet goed is, omdat als studenten die inderdaad wat aanleg voelen, vaststellen dat iedereen het heeft, men het eigenlijk oppoekt en men zichzelf in een positie brengt dat het wel problematisch wordt, terwijl dat voor een aantal studenten helemaal niet problematisch hoeft te zijn.

Dat neemt niet weg, collega's, dat ik bij dezen niet zeg dat we dat onder de mat moeten vegen. Want daar gaat MoodSpace net over. Daar gaan de stuvo's net over. Daar gaat net de oproep voor de poortwachters over, om inderdaad die signalen te zien, en dus ook bij MoodSpace, de zelfhulp die daarop zit. Is dit normaal? En wat kan ik daaraan doen?

Op datzelfde symposium van het hoger onderwijs kwam ook het belang van de opvolging van het mentale welzijn naar voren. Dat alle partners de handen in elkaar hebben geslagen, over alle niveaus en associaties heen, is vrij uniek. En dat heeft nu ook een vervolg. Moodspace en de welzijnsmonitor gaan niet meer weg. Minister, u gaf daar in uw inleidende woordje ook aan dat het verder wordt uitgebreid. Het SIHO, de academische experts en de centra voor leerlingenbegeleiding gaan het platform uitbreiden richting het secundair onderwijs, omdat een student hoger onderwijs daarvoor natuurlijk nog een carrière in het secundair onderwijs heeft.

Minister, volgens welke timing zal de uitbreiding van het platform MoodSpace gebeuren? Zal er een onderscheid komen tussen informatie voor hogeschoolstudenten en studenten secundair onderwijs? Men probeert daar immers officiële en wetenschappelijke informatie ter beschikking te stellen.

Acht op de tien studenten met psychische problemen geloven nog steeds dat ze hun problemen zelf kunnen oplossen. Hoe zullen we ervoor zorgen dat de drempels om hulp te vragen, weggaan? In welke mate kan de cursus 'Samen zorgzaam' daar meer op inzetten?

Ik heb het in het debat daar al aangegeven, en ik heb het deze week ook nog gezegd in de commissie Welzijn, beste collega's. Als Vlamingen vragen we heel dikwijls aan iemand: "En, hoe is het?" En dan wordt er geacht dat de ander antwoordt: "Goed." Maar op het moment dat de andere persoon "Eigenlijk niet zo goed" antwoordt, weten we niet goed wat nog te antwoorden. Meestal zeggen we dan: "Het komt wel goed." En dan zijn we weer verder. Eigenlijk gaat het erover om oprecht de vraag te stellen: "Hoe is het met u?" En als iemand antwoordt: "Niet zo goed", moet je vragen: "Hoe komt het?" Dat is eigenlijk een basisvraag. Dat gaat verder dan dit gegeven, minister. We gaan ook niet zeggen dat het onderwijs daarvoor moet zorgen, maar het is wel iets wat we ruimer in de maatschappij moeten meenemen.

Op welke manier zal er blijvend samengewerkt worden met het departement Welzijn om het mentale welzijn van jongeren op te volgen? Op welke manier kan er gericht worden ingezet op de aanpak van eetstoornissen? Want dat is toch ook iets wat blijkbaar toeneemt onder onze studentenpopulatie.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dank u, ik heb een uitgebreid antwoord voor u beiden, maar misschien eerst nog iets anders.

Bij mij in de Vlaamse Rand is het nog atypischer, wij zeggen altijd bij wijze van standaardbegroeting “ça va?” Daarmee vragen we hoe het gaat. Dat heeft natuurlijk te maken met onze perfecte tweetaligheid. Als je dan inderdaad zegt dat het niet zo goed gaat, dan is dat niet het gewenste antwoord.

Maar nu ga ik in op uw vragen over het symposium. Het was natuurlijk wel fijn om vast te stellen dat daar een heel fijne samenwerking was, een enthousiasme, en ook een grote vertegenwoordiging van zowel studenten als leerlingen secundair onderwijs. Dat was dus een fijn symposium dat, voorlopig dan misschien, ook een hoogtepunt is van een parcours dat we zijn gestart in 2020, waarbij we professor Bruffaerts samen met het SIHO hebben gezien. Dat is uiteindelijk de aanleiding geweest van een Vlaanderenbreed beleid rond het mentaal welzijn van studenten.

Samen met de Vlaamse Vereniging van Studenten zijn ze eerst gestart in juni of juli van 2020 met een brede bevraging over het mentaal welzijn. Daarna zijn ze in coronatijden gestart met de zes verbindingsofficieren in de studentensteden, om dan uiteindelijk te gaan naar het ontwikkelen van MoodSpace en een lerend netwerk.

Dat maakt dat we dankzij die goede samenwerking tussen de stuvo's, de professoren Bruffaerts en Vansteenkiste, de VVS en het SIHO, nu kunnen spreken over een stevig beleid rond mentaal welzijn dat vier pijlers heeft.

Ten eerste is er een Vlaanderenbrede langetermijnmonitoring. Dat was niet voor één keer, dat was echt een nulmeting waarmee we gestart zijn in 2020. Vervolgens doen we dat wederkerend en voor de lange termijn inzake het welzijn van studenten. Dus dat is die monitor.

Ten tweede is er een online hulpaanbod. MoodSpace is de online draaischijf met alles omtrent mentaal welzijn.

Ten derde is er een lerend netwerk. Ten vierde is er ook het duurzaam versterken van de hogeronderwijsinstellingen en de stuvo's om van een reactief naar een proactief beleid om te schakelen, naar een zorgzame gemeenschap. Het is die vierde en laatste pijler die nu nog in verdere uitrol is, en waarop we onder andere inspelen door het organiseren van poortwachterstrainingen. Die eerste vormingen zijn achter de rug, maar er komen er nog wel wat aan.

Vervolgens hebt u denk ik twee clusters van vragen gesteld, namelijk enerzijds de vragen met betrekking tot het beleid in het hoger onderwijs en dan daarnaast ook de uitbreiding van de scope naar niet-hoger onderwijs.

Voor het eerste luik rond hoger onderwijs heb ik het beleid zo laten ontwikkelen dat de input voor nieuwe beleidsacties en het verbeteren van MoodSpace telkens voortkomen uit de analyses van de monitoring. U kunt ervan op aan dat de resultaten die werden gepresenteerd door professor Bruffaerts op het symposium nu ook de basis vormen om MoodSpace opnieuw te evalueren, verder te verfijnen, leemtes aan te vullen. Ik geloof er in dat dat ook een duurzame werkwijze is, en opnieuw, met een evidencebased beleid.

Het is inderdaad belangrijk dat de studenten weten waar ze terecht kunnen, alsook dat dat aanbod kosteloos is of dat duidelijk is welke kosten er eventueel aan verbonden kunnen zijn.

Dit jaar zal het SIHO met professor Bruffaerts voortbouwen op die bevindingen en ook nog meer onderzoek doen naar het hulpzoekgedrag en de niet-ingevulde zorgnood, waarbij het wel gaat over duidelijke communicatie en up-to-date

informatie als sleutel. Dat is een van de kernopdrachten die ik ook aan het SIHO gaf. Sowieso zetten stuvo's daar ook op in en hebben ze daar een sleutelrol in te spelen, en ook op dat punt wordt samengewerkt met alle actoren. Zodoende zorgen we er ook voor dat de studenten vlot hun weg kunnen vinden.

'Samen zorgzaam' zal daarin, met de poortwachterstrainingen, ook belangrijke stappen zetten. Verder stemt het mij tevreden dat uit de eerste cijfers van MoodSpace blijkt dat ouders de weg naar MoodSpace vinden, wat wel belangrijk is in die zin dat studenten, die weliswaar vaak op kot zitten, in het weekend naar huis gaan of thuis studeren. Ook daar blijft de omkadering toch belangrijk.

We moeten ook opmerken dat dit beleid enige tijd nodig zal hebben alvorens de resultaten zichtbaar zijn, en dus naar boven zullen komen op grond van de bevragingen. Dat is de doelstelling natuurlijk, dat het beleid effectief is en dat we dat ook kunnen aflezen uit de resultaten van de monitoring.

Ik ben er dus van overtuigd dat we daar allemaal gezamenlijk op moeten blijven inzetten. Ik ben blij dat de welzijnsmonitor die diverse drempels zo fijnmazig mogelijk in kaart brengt. Dat laat ons bijvoorbeeld zien dat de cognitieve drempels eigenlijk nog belangrijker zijn dan de praktische drempels, dat is ook een van de bevindingen.

Ook een goede studiekeuzebegeleiding is in dezen toch van onmiskenbaar belang. We hebben de viertrapsraket gelanceerd, namelijk in functie van de studieoriëntatie, het klassenraadadvies, de Columbusproef, de startproef, en de heroriëntatie waar we verder op inzetten. Ook het SIHO zal op dat terrein dit jaar actie ondernemen.

Momenteel wordt door het SIHO en academici, in samenwerking met het onderwijsveld, een onlinemodule, een intern kompas voor MoodSpace ontwikkeld. Dat is een module die jongeren stimuleert om na te denken over hun persoonlijke waarden, over hun doelen, en hun interesses als belangrijk onderdeel van hun identiteitsontwikkeling. Kunnen zijn wie je bent dus. Die module onderstreept ook het belang van een studiekeuze maken die aansluit op die waarden of identiteitsontwikkeling. De module voorziet daarom ook een toeleiding naar bestaande tools van studiekeuzebegeleiding zoals die Columbus en de onderwijskiezer, net zoals ook de rol van de CLB's en de studieadviseurs.

Wat de motiverende docentenstijl betreft, zegt iets meer dan de helft van de studenten dat ze in positieve mate een motiverende lesgeverstijl ervaren. Er zijn nog wel wat mogelijkheden tot groei. Dit jaar zullen er in MoodSpace podcasts komen die net heel specifiek inzoomen op die motiverende lesgeverstijl, met ook een link naar het belang van het versterken van een competentiebehoefte door bijvoorbeeld voldoende feedback en structuur te voorzien. Er zal ook een specifieke factsheet worden gepubliceerd met goede praktijken en tips en tricks met betrekking tot competentieversterking. Zo kunnen we ook meteen met een aantal quick wins aan de slag.

De studenten zelf hefbomen geven kan ook zeer zinvol zijn. Via de online ABC-zelftest die ook in MoodSpace komt, willen we studenten meer inzicht geven in hun eigen ABC, dat is autonomie, verbondenheid en competentie. Die drie – men noemt dat de universele psychologische basisbehoeften – zijn essentieel voor het psychologisch welbevinden. Samen vormen die dus dat ABC-fundament. Ik denk dat men daar ook op het symposium heeft ingezoomd, en dan vooral op het belang van die C, namelijk die competentie. Verder leidt MoodSpace de studenten ook toe naar interventies, zoals LifeCraft, waar ze hun eigen ABC kunnen versterken. We gaan dat ook doen op het vlak van motivatie.

Wat de uitbreiding van de actieradius richting niet-hoger onderwijs betreft, voorzien we de uitbreiding van MoodSpace dit jaar nog. Het SIHO, de academische experten en het onderwijs werken momenteel al intensief samen om nog dit jaar drie online interventies, zoals bijvoorbeeld LifeCraft en MoodSpace, aan te passen voor leerlingen. De drie tools sluiten aan bij begeleidingstrajecten die in de CLB's lopen, en vullen voor hen een hiaat. Ook de welzijnsmonitor wordt nu aangepast, zodoende dat we tegen begin 2024 een fijnmazig, representatief en uniek beeld zullen hebben van de psychische gezondheid, veerkracht en motivatie van Vlaamse leerlingen. Dat zal het ook toelaten om, net als bij studenten, zelftests en verdere interventies te ontwikkelen op basis van de actuele noden van leerlingen, in dit geval.

Er zal een onderscheid zijn tussen wat er voor leerlingen en voor studenten wordt voorzien. Dat is evident, het is dan ook een andere doelgroep. We gaan ons ook baseren op wetenschappelijk onderzoek en op de welzijnsmonitor eens die ook voor leerlingen is uitgerold. Ook daar zal dus de stem van, in dit geval, leerlingen cruciaal zijn, net zoals dat nu zo is voor het hoger onderwijs. We willen dus ook – net zoals het bij het hoger onderwijs voor en door studenten is gerealiseerd – het voor en door leerlingen realiseren op het niveau van het secundair onderwijs.

Wat wel zo is, is dat we uit onderzoek leerden dat de leeftijdsgrens, of de grens waarop de noden veranderen bij onze jongeren, niet voor alles op de grens met het secundair onderwijs ligt. Dat is niet de juiste cesuur, het zou ook echt toevallig zijn. In die zin zijn er heel veel modules die nu beschikbaar zijn voor studenten ook toegankelijk voor leerlingen tussen gemiddeld gezien de leeftijd van pakweg 15 en 18 jaar. Andere modules kunnen eenvoudig aangepast worden aan die doelgroep.

Wat anders zal worden, is bijvoorbeeld de 'Zelf aan de slag'- pagina, die zal een duidelijk onderscheid, ook visueel, aanbrengen tussen modules voor leerlingen en studenten. Wat goed is, is dat er ook wordt ingezet op toeleiding via verschillende toegangspoorten. U weet dat de CLB-sector steun krijgt om het project CLB online uit te werken. Met die middelen wordt momenteel een onlineplatform uitgewerkt dat vooral de communicatie tussen het CLB, leerlingen, ouders en school moet bevorderen. De onlinetools uit MoodSpace zullen via dit onlineplatform makkelijk bereikbaar zijn. Er wordt voorzien dat leerlingen vanuit dat platform via hun eigen leer-ID makkelijk toegang krijgen tot MoodSpace.

Binnen de uitbouw van MoodSpace wordt goed samengewerkt met de welzijnssector. De studentenversie Think Life werd ontwikkeld met het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie (VLESP) en Gezonde Levensstijl werd uitgewerkt met Eetexpert vzw. Dat zal ook in dit geval voor de leerlingenversie zo zijn. Voor de opvolging van de topic rond medicatiegebruik zal het SIHO ook verder afstemmen met het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD). Om afstemming in het brede landschap te bewaken, heeft mijn kabinet ook een klankbordgroep opgericht met diverse actoren. Dat laat toe dat je iedereen er onmiddellijk bij hebt, maar ook om verdere synergieën te vinden in het belang van het mentaal welzijn van jongeren.

Het lijkt me bijvoorbeeld ook belangrijk om de groepsinterventies die nu ook in de conventie zijn opgenomen, te verduurzamen. We hebben gezien dat die laagdrempelige interventies wel aanslaan bij studenten en dat in diverse regio's mooie samenwerkingsinitiatieven lopen.

Er was verder nog een vraag over de aanpak van eetstoornissen. De welzijnsmonitor leert bijvoorbeeld dat er bij deze groep studenten een lage behandelneed is. Het SIHO, de academische experten en Eetexpert vzw werken samen rond die topic. Preventie is daarbij een cruciale factor. De module van Gezonde Levensstijl

die het SIHO en Eetexpert vzw hebben ontwikkeld, speelt bijvoorbeeld maximaal in op preventie en vooral ook vroegdetectie van eet- en gewichtsproblemen.

Men gaat nu verder aan de slag met de resultaten uit de welzijnsmonitor en men zal ook een jongerenversie ontwikkelen.

Tot slot ben ik blij met de nieuwe samenwerking die je in het veld ziet. We zetten nu een stap naar een trickledowneffect richting het secundair onderwijs. Al uit de eerste resultaten van vorig jaar bleek dat we een brug moeten en willen slaan tussen de CLB's en de stuvo's. De nieuwe samenwerking rond MoodSpace maakt dat er structureel zal worden uitgewisseld tussen alle partijen, ook over hoe de transitie van leerlingen kan worden bevorderd. Daarom is het belangrijk dat er een gemeenschappelijke taal wordt gesproken, dat er met gemeenschappelijke instrumenten wordt gewerkt en dat we samen de vinger aan de pols houden. Dat creëert een belangrijke synergie.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord. Ik vind het een heel goede stap dat u in uw mentaalwelzijnsbeleid nu ook expliciet de brug maakt van het hoger onderwijs naar het secundair onderwijs. Dat lijkt mij een goede visie, in het bijzonder voor de kwetsbare studenten en leerlingen. In de resultaten van de welzijnsmonitor zien we ook dat er daar nood aan is.

Wat die kwetsbare leerlingen betreft, zie je bijvoorbeeld ook dat de studenten met een functiebeperking een bijzondere doelgroep zijn, dat zij sneller vatbaar zijn. Daar kunnen we misschien nog een stap zetten in het kader van de brugvorming tussen het secundair en het hoger onderwijs, namelijk op het vlak van het uniformiseren van statuten, de administratieve muur tussen het secundair en het hoger onderwijs. Studenten met een functiebeperking bijvoorbeeld krijgen vandaag een bepaald statuut in het leerplichtonderwijs door het CLB, maar als ze dan in het hoger onderwijs komen, moeten ze dat opnieuw aanvragen. Een studente heeft mij eens letterlijk gezegd dat ze een arm miste en dat die arm niet zou aangroeien bij de overgang van het secundair onderwijs naar het hoger onderwijs. Toch moest zij dat twee keer aanvragen. Dat klopt toch niet. Is dat iets wat u wilt opnemen in uw beleid en als een stap wilt zien in dit project, namelijk het slopen van die administratieve muur tussen het secundair en het hoger onderwijs door op zoek te gaan naar hoe CLB's en stuvo's sterker gegevens en data kunnen uitwisselen, uiteraard op vraag van en met toestemming van de student bij het uniformiseren van het bijzondere statuut?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw uitgebreide antwoord op alle facetten, wat aantoont dat dit toch iets is wat bovenaan staat in uw beleid. Dat is absoluut nodig. Het is ook voor de eerste maal dat het zo omvattend op de agenda wordt gezet.

Ik heb zelf nog een paar zaken aangeduid. U zei dat het de bedoeling is om niet reactief te zijn, maar proactief te kunnen werken vanuit de welzijnsmonitor en vanuit MoodSpace. Dat is absoluut waar. Het is ook absoluut nodig, want al te veel komt er naar voren dat we precies een beleid zouden willen ontwikkelen alsof iedereen te allen tijde zijn persoonlijke psycholoog ter beschikking heeft. Dat krijgen we ten eerste niet rond qua wachtlijsten, maar ten tweede geeft dat de mensen en de jongeren ook niet de veerkracht en de eigenwaarde die ze nodig hebben. Want als je iets tegenkomt op je weg en je kunt, als je weet wat het is, door bijvoorbeeld MoodSpace of mensen rondom jou, die hobbels overwinnen, dan heb je twee vliegen in één klap. Je hebt ten eerste de hobbels overwonnen, maar je hebt ten tweede zelf ook je eigenwaarde en je veerkracht ontdekt. En daarover

gaat het net. Dat is ook net wat we met MoodSpace willen ontwikkelen. Dat is inderdaad de weg om te volgen, namelijk die veerkracht versterken. De getuigenissen die we hebben gehoord op het symposium, gaven heel treffend aan tot wat veerkracht in staat is, tot en met op het podium vertellen hoe het is gelopen. Dat is niet iedereen gegeven. Maar het duidt er wel op.

U hebt de samenwerking met welzijn aangehaald. Ik vind dat we dat nog verder kunnen doen. Ik vind dat MoodSpace gigantisch sterk is uitgewerkt. We hebben daarnaast nog parallelle structuren in welzijn. Misschien is er wel meer koppeling mogelijk, in die zin dat als je MoodSpace op een bepaalde manier doorloopt in zelfhulp, je enkel nog een knop hebt om rechtstreeks gekoppeld te kunnen worden aan een centrum voor geestelijke gezondheidszorg, al dan niet in je woonplaats. Dan is die stap toch nog veel minder groot. Want acht op de tien denkt het zelf wel te kunnen oplossen als het echt te lastig is.

Ook wat betreft de studiekeuze zijn er nu belangrijke stappen gezet. Ik denk dat die koppeling wel nog beter kan worden gemaakt, en dan bekijk ik het vooral vanuit wetenschappelijk oogpunt. Als vanuit de klassenraad en vanuit Columbus en vanuit de starttoetsen alle lichten op rood gaan en de student start toch, dan kan dat. En als die slaagt, chapeau. Die heeft iedereen verbaasd. Maar als dat niet zo is, dan kunnen we wel sneller ingrijpen, net om te vermijden dat die student terechtkomt in een spiraal van "Ik kan het toch niet, waar moet ik dan heen met mijn leven?" Dat zijn de studenten die we heel snel moeten detecteren en snel heroriënteren. Is daar volgens u wetenschappelijk misschien nog een koppeling mogelijk in die monitor, om te kijken of de studiekeuze daarmee correleert?

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Ik sluit eerst en vooral graag aan om, zoals de collega's al hebben gedaan, een enorme appreciatie uit te spreken voor de mensen die de voorbije jaren hard aan de kar hebben getrokken. Het was collega Daniëls die op de conferentie zei dat de VVS de voorzet heeft gegeven en dat het SIHO hem heeft binnengekopt. Minister, u zat er ook nog ergens tussen in de beeldspraak. Dat geef ik met plezier toe.

De conferentie heeft getoond dat er eerst en vooral een zeer groot draagvlak is voor het inzien dat mentaal welzijn niet zomaar een neventhema is in ons hoger onderwijs, maar dat het ook wel essentieel is voor de kwaliteit van ons hoger onderwijs en het doorstromen van onze studenten, het studiesuccesverhaal en dergelijke meer, en dat we mentaal welzijn daar dus ook in een geïntegreerd verhaal moeten brengen. Dat heeft toch al de belangrijke verdienste om alle neuzen in dezelfde richting te brengen.

Naar de resultaten van het project is er al verwezen. MoodSpace kan op langere termijn echt wel een sprong vooruit maken. Minister, u verwees in uw antwoord onder andere naar de monitoring, die structureel wordt. We hebben het gisteren nog gehad over de evaluatie van financieringsmodellen. We kunnen de noden voor een stuk in kaart brengen: wat zijn de uitdagingen waar ons hoger onderwijs mee geconfronteerd wordt in termen van mentaal welzijn? Is dat iets dat u overweegt om mee te nemen in de evaluatie van de financiering, niet alleen de studenten-aantallen, maar ook noden die we vaststellen? Als we merken dat er een stijgende nood is qua mentaal welzijn, wordt daar bijvoorbeeld in de stuvo-middelen versterkt op ingezet? Is dat een element dat u meeneemt of waar de monitoring volgens u ook toe kan bijdragen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat dat laatste betreft, ik denk niet dat dit in de scope zit van de financieringsmechanismen van de hogeronderwijsinstellingen. Stuvo is een

apart financieringskanaal. Ik bekijk het wel, maar ik denk niet dat het in de scope van de 'spending review' gaat zitten, omdat – we hebben de discussie al gevoerd in deze commissie – de doelstellingen nogal anders van aard zijn. Voor de stuvo's zijn er zes doelstellingen waarop men prioritair kan inzetten, onder andere huisvesting, maar ook andere. Ik ga ervan uit dat dit niet prioritair in de scope zit, maar wel voorwerp uitmaakt van een regelmatig overleg met de hogeronderwijsinstellingen, los van de basisfinanciering.

Wat betreft de twee vragen aangaande de koppeling van data waarbij u ook verwees naar de mogelijkheden voor een vlottere overgang van het secundair naar het hoger onderwijs. Ik vind het een interessante piste die we nader moeten bekijken, ook in functie van personen met een beperking en de ondersteuning daarvan. Het is vandaag apart geregeld op het niveau van het hoger onderwijs. Je kunt je wel afvragen of dat efficiënt geregeld is, want het is niet gebaseerd op de frequentie, het is een meer forfaitair systeem. We kunnen dat bekijken, maar het mag geen spel worden van winnaars en verliezers. Het is nu eenmaal zo dat bepaalde richtingen de facto meer mensen met een beperking aantrekken. Ik denk aan gaming bijvoorbeeld. Daar zijn wel wat consequenties aan verbonden.

Mijnheer Daniëls, u had het over de integratie van data tussen het secundair en hoger onderwijs. Kunt u de vraag nog even herhalen ?

Koen Daniëls (N-VA): Ik wilde de data koppelen tussen de studiekeuze die men maakt en de resultaten. Wat als men dan toch de rode signalen negeert en in die negatieve spiraal terechtkomt waarin de zelfwaarde wordt aangetast?

Minister Ben Weyts: Waar u op wijst, is dat we eigenlijk tot een berg informatie komen, waarbij we ook correlerende factoren en relaties tot stand kunnen brengen. Dankzij de studies die we op lange termijn gaan doen, zullen we kunnen onderzoeken wat uiteindelijk de invloed is geweest van een goede of verkeerde studiekeuze op het mentaal welzijn. We weten nu al uit de bevindingen dat de studieoriëntatie van manifest belang is voor studenten, eenvoudigweg omdat die studiekeuze op dat moment een belangrijk deel van hun leven uitmaakt natuurlijk. Daar kunnen we inderdaad zeker nog in verdergaan, gelet op het gegeven dat we op langere termijn nog meer data zullen voorhanden hebben.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Dank u voor uw antwoord, minister. Ik denk dat welzijn van alle tijden is, maar ik denk dat we het deze legislatuur bovenaan de agenda hebben gezet en dat dat een goede stap is.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Wat ik inderdaad gezegd heb, is dat de VVS de bal aan het rollen heeft gebracht, de minister als coach iedereen in stelling heeft gebracht, en vervolgens alle medewerkers van het SIHO de bal in de goal hebben getrapt. Dat is iedereen die eraan verbonden is. Ere wie ere toekomt, dus iedereen die op en rond het veld stond om dit mee te realiseren.

Het verhaal is niet af, maar ik denk, minister, dat de juiste weg is ingezet: maximaal inzetten op veerkracht, maximaal inzetten op zelfhulp – poortwachters en dergelijke –, het niet problematiseren maar activeren van de veerkracht van iedereen. Dat is de kern en dit zit op het goede spoor.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de imec.digimeter en de nood aan digitale vaardigheden in het onderwijs – 1884 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): De Digimeter van imec peilt jaarlijks naar de digitale gewoontes van de Vlaming. Op 9 maart 2023 verscheen de meest recente versie. Die polste bij 2309 mensen naar een aantal eigenschappen rond digitalisering.

Vlak na de coronacrisis stelde de Digimeter een versnelde digitalisering en een verhoogd techno-optimisme vast bij de Vlaming. Die trend keert in 2022. Onder meer de bezorgdheden rond smartphoneafhankelijkheid, fake news en privacy groeien. De opflakking van het techno-optimisme na corona is dus wat bekoeld.

Het rapport doet enkele belangrijke vaststellingen met betrekking tot jongeren en digitale vaardigheden in het onderwijs. Ik licht er drie uit.

Ten eerste, de digitale kloof verschuift. Voor steeds meer Vlamingen gaat het niet over een gebrek aan toegang tot technologie, maar wel over digitale vaardigheden en attitudes. Dit is verrassend genoeg ook op jongeren van toepassing. Ten tweede, er zijn alsmaar meer indicaties dat de mythe van de 'digital native' een deuk krijgt. Wie in een gedigitaliseerde omgeving geboren is, blijkt steeds minder per definitie digitaal vaardig te zijn. Een groeiend aantal jongeren geeft aan zich niet klaar te voelen om te voldoen aan de verwachtingen van een gedigitaliseerde samenleving. Het aantal jongeren dat het nog gemakkelijk vindt om met technologie om te gaan, daalt naar 83 procent. Dat is min 6 procent ten opzichte van de vorige editie van de Digimeter bij de 18- tot 24-jarigen. En dan ten derde, terwijl het aantal Vlamingen dat zich overdonderd voelt door een te snelle opvolging van technologische veranderingen op Vlaams niveau met 49 procent stabiel blijft, zien we dat er bij de 18- tot 24-jarigen opnieuw een stijging is naar 38 procent. Dat is maar liefst 8 procent meer dan in de vorige Digimeter.

We kunnen, minister, jongeren dus niet meer zomaar beschouwen als digital natives die automatisch mee zijn met de digitale samenleving. Het rapport concludeert dat er een belangrijke rol ligt voor het onderwijs. Dat is hier de afgelopen jaren aan bod gekomen in deze commissie. Lieven De Marez, professor nieuwe communicatietechnologieën bij mict, de imec-onderzoeksgroep van de UGent, zegt daarover: "Jongeren moeten een basis aan technologiewijsheid krijgen, niet enkel in STEM-richtingen. Ze moeten de concepten leren kennen en gebruiken. Maar laptops en tablets uitdelen in de klas is niet genoeg: leerlingen moeten ook leren om te weerstaan aan afleiding, en ze moeten een gezonde digitale balans leren vinden in een wereld met telewerk en afstandsleren."

Hoe evalueert u de resultaten van de Digimeter wat betreft het beleidsdomein Onderwijs en Vorming?

Op welke manier wilt u de noodzakelijke veranderingen met betrekking tot digitale vaardigheden in het onderwijs doorvoeren? Levert de laatste Digimeter nieuwe inzichten?

Welke initiatieven zult u nemen om het onderwijsveld hierin te ondersteunen?

Op welke manier zult u samenwerken met de collega's uit de Vlaamse Regering?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De bevindingen van de digimeter zijn voor mij geen verrassing. Andere onderzoeksresultaten wezen in dezelfde richting, ik denk aan de Monitor ICT-Integratie in het Vlaams Onderwijs (MICTIVO) bijvoorbeeld of het Apestaartjarenonderzoek. We beginnen dus meer en meer een trend te zien.

Een belangrijk aspect inzake het bevorderen van digitale vaardigheden zijn uiteraard de eindtermen. Zowel in het basisonderwijs als in het secundair onderwijs hebben we daar aandacht voor. Het is trouwens in het secundair onderwijs een van de sleutelcompetenties. Daarbovenop is er de Digisprong, waarmee we een kwaliteitsvolle digitalisering in het volledige leerplichtonderwijs realiseren. We zetten niet alleen in op een sterke ICT-infrastructuur, maar ook op ICT-competente leerkrachten en lerarenopleiders. We zetten ook in op aangepaste digitale leermiddelen en er is ook de oprichting van het kenniscentrum Digisprong, ten dienste van het onderwijs. Die initiatieven zijn van structurele aard en het laatste is intussen een feit.

Er lopen verschillende projecten en initiatieven om scholen te ondersteunen. Ik pik er enkele uit. Het Kenniscentrum Digisprong ontwikkelde Digisnap, om gratis de digitale vaardigheden van leerkrachten in kaart te brengen. Ze moeten een vragenlijst invullen op grond waarvan men vervolgens suggesties krijgt om bij te scholen op sommige vlakken. Ik maakte 21 miljoen euro vrij voor opleiding van alle leerkrachten voor alle niveaus, voor nascholing aangepast aan het niveau. De ene leerkracht heeft immers maar beperkte bijscholing nodig, terwijl het voor de andere van nul beginnen is. Daarom heb ik er ook voor gezorgd dat het aanbod werd aangepast. We hebben bij het volwassenenonderwijs extra moeten investeren. Vermits we, door die middelen ter beschikking te stellen aan de scholen, een vraag genereren, moet het aanbod op het vlak van nascholing ook wel voorradig zijn. De scholen kunnen vrijelijk beschikken over de middelen, maar het is wel de bedoeling dat ze investeren in nascholing. Daarom werd in het volwassenenonderwijs 4,6 miljoen euro geïnvesteerd in ICT-opleidingen op maat.

In diezelfde 'rayon' hebben we ICT-bootcamps georganiseerd, om er echt in korte tijd de essentie in te brengen. Dat is voor de ICT-coördinatoren, zodat zij opleidingen kunnen volgen rond gespecialiseerde thema's. Op mijn vraag gaan we dat lesmateriaal ook beschikbaar stellen via KlasCement en via het kenniscentrum Digisprong. Maar ook voor de aspirant-leraren in de lerarenopleidingen hebben we de lat hoger gelegd en hebben we inzake digitale competenties een en ander aangescherpt.

We gaan ook nog een stapje verder in het aanscherpen van de digitale vaardigheden via de investering van 6,5 miljoen euro om Extended Reality (XR)/Virtual Reality (VR) in te zetten, specifiek in tso- en bso-opleidingen. De grote 'benefit' is, wat ons betreft, om zo een tastbaar voordeel te geven aan bso- en tso-opleidingen in verhouding tot aso.

Verder werken we ook samen met allerhande partners. Ik verlengde onlangs de financiële ondersteuning voor het vormingsprogramma 'Veilig Online' en we ondersteunen ook de organisatie van de opleiding 'Mediacoach'. Dat is in samenwerking met het kenniscentrum Mediawijs.

Ik wijs er toch graag nog even op dat het versterken van digitale kennis een gedeelde verantwoordelijkheid is. U vroeg hoe het zit met de samenwerking tussen de verschillende beleidsdomeinen. We hebben met de Vlaamse Regering, in het begin van deze regeerperiode, het Vlaams beleidsplan Artificiële Intelligentie en het Vlaams beleidsplan Cybersecurity goedgekeurd. Gezien de grote transformatie richting 'Digitale School', met onze Digisprong, worden in dit kader middelen

voorzien voor het realiseren van digitale competenties en mediawijsheid voor het secundair onderwijs.

Het Departement Onderwijs volgt ook de vormingsprojecten voor leraren en ICT-coördinatoren die gesubsidieerd worden door het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) op. Er is ook afstemming en samenwerking met VDAB, met Mediawijs, met het Agentschap Integratie en Inburgering (AgII), en met Ligo, dat bij ons zit, bij de centra voor basiseducatie (CBE's).

Ook de planleider van het Strategisch Plan Geletterdheid heeft samen met Mediawijs diverse beleidsdomeinoverschrijdende initiatieven opgezet die kaderen in het versterken van digitale geletterdheid.

Tot slot hebben we vanaf het najaar 2020 ook een apart ambtelijk overleg 'digitale agenda's' in het leven geroepen. Daar proberen we met verschillende beleidsdomeinen acties te ondernemen rond toegang tot apparaten, digitale vaardigheden van burgers of stappen zetten in het verlenen van internettoegang. Daarbij probeert men om zo maximaal mogelijk gelijk te sporen in de initiatieven.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Bedankt voor uw antwoord, minister.

U hebt tal van initiatieven genoemd die al genomen zijn. Ik denk dat dat ook nodig is en dat het goed is. Uiteindelijk zijn het de leerlingen die in een digitale samenleving zullen terechtkomen. Ze zullen die competenties nodig hebben als het gaat over de arbeidsmarkt, maar evengoed om hun financiën te regelen, en misschien zullen ze later zelfs om boodschappen te doen, digitaal mee moeten zijn. We moeten hen daar vroeg genoeg en op een goede manier voor kunnen vormen. In die zin zijn de trends wat betreft het 'digital native' zijn en toch niet helemaal mee zijn met de moderne technologie, duidelijker aan het worden. Die zijn misschien niet nieuw, maar wat natuurlijk wel nieuw is dat er een terugval is in het vertrouwen om effectief met de technologie aan de slag te gaan. Dat is toch wel een basisvereiste om zich de vaardigheden en competenties eigen te kunnen maken. Als je er niet mee aan de slag gaat, dan is het moeilijk om die competenties te verwerven.

Ten tweede is er het feit dat er hogere bezorgdheden zijn op het vlak van privacy en op het vlak van veiligheid. Dat is iets wat jammer genoeg ook verbonden is aan een digitale samenleving. Als we het hebben over phishing of over hacking, als het gaat over internetfraude, maar evengoed over het meeluisteren, het meekijken of het data verzamelen via apps zoals TikTok: dat maakt daar allemaal deel van uit. Dat is toch wel een verontrustende vaststelling in die Digimeter en daar zullen we aan moeten werken, ook via het onderwijs.

Ik ben blij met het antwoord dat u hebt gegeven rond de samenwerking die er is, onder andere met VDAB, via VLAIO, het ambtelijk overleg rond de digitale agenda. Ik denk dat dat allemaal waardevolle initiatieven zijn.

De vraag waar ik mee blijf zitten is dan ook mijn bijkomende vraag, minister: op welke manier kunnen we die inspanningen ook in de toekomst volhouden? Eén bijscholing, één programma, het inschrijven in de lerarenopleiding, dat zijn waardevolle initiatieven. Maar uit de Digimeter stel je net vast dat het feit dat technologie altijd maar sneller vooruitgaat, juist een drempel is waardoor mensen zich minder vertrouwd voelen om in die digitale samenleving te stappen. Vooral ook jongeren voelen dat zo. Mijn vraag is dus op welke manier u dat verder zult aanpakken.

Karolien Grosemans (N-VA): Ik ga zeker niet alle inspanningen herhalen die u hebt opgesomd, minister, noch alle budgetten. Ik denk dat we echt wel kunnen

stellen dat deze legislatuur de legislatuur was van de digitalisering. En ik wil kort even ingaan op wat u in het begin kort hebt vermeld, het MICTIVO-onderzoek. Ik denk dat het een heel belangrijke studie is, als je kijkt naar hoe het zit met IT-beleid, hoe het zit met visie op school, met infrastructuur en competenties, omdat alle leerlingen en leerkrachten en directies hieraan meewerken.

Net omdat het de legislatuur is van de digitalisering en er al zoveel inspanningen zijn gebeurd, kijk ik natuurlijk uit naar die volgende studie. U gaf in een van de vorige commissies al aan dat die opnieuw gegund is vorig jaar, in 2022. Mijn vraag is gewoon wanneer we de resultaten mogen verwachten. Hebt u daar al enig zicht op?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Hoe ziet de toekomst eruit?

Voor alle duidelijkheid, we hebben ervoor gezorgd dat dit geen eenmalige operatie is. Verschillende van de extra middelen die we hebben ingezet in het kader van de Digisprong, zijn wel degelijk recurrent en dus met blijvende gevolgen. Ik denk onder andere aan de middelen op het vlak van het kenniscentrum Digisprong. Dat is er om te blijven, en wordt ook recurrent gefinancierd.

Ten tweede, wanneer het gaat over ICT-coördinatoren hebben we ook extra middelen voorzien. Wat betreft de herhaling van de operatie in de hardware, hebben we een Digisprongfonds aangelegd. Dat zorgt ervoor dat er bij de start van een volgende regeerperiode, in 2025, meer dan 100 miljoen euro gelibelleerd in zit voor die Digisprong. Zo kunnen we het voor een volgende regering, aangezien we ons daartoe natuurlijk moeilijk kunnen engageren, bijna onmogelijk maken om 'nee' en heel makkelijk om 'ja' te zeggen tegen een herhaling van die operatie, aangezien al meer dan 100 miljoen euro gelibelleerd klaar ligt.

Wat we in dezen trachten te doen – je zou kunnen zeggen dat het eenmalig is, maar het is een operatie die absoluut nodig is – is ervoor zorgen dat we de bestaande leerkrachten echt gaan bijscholen op het vlak van digitale vaardigheden. Dat wordt dan verondersteld een duurzame operatie te zijn. Maar we hebben op dat vlak ook gezegd dat we de digitale vaardigheden en de focus erop in het kader van de lerarenopleiding, verhogen. Bestaande leerkrachten worden dus bijgeschoold, maar we zorgen er ook voor dat nieuw ingestroomde leerkrachten op het vlak van digitale vaardigheden al bijgeschoold aan de slag kunnen.

En we zorgen inderdaad ook voor een vinger aan de pols, op twee vlakken. We hebben inderdaad het MICTIVO-onderzoek. Dat is denk ik nu lopende, in het voorjaar van 2023, en we zouden de resultaten normaal gezien aan het einde van dit jaar krijgen. Dat is één punt. Een tweede punt is dat dat ook in het takenpakket van de onderwijsinspectie zit. De onderwijsinspectie moet ook op het vlak van digitale vaardigheden het een en ander in kaart brengen. Dat wordt dus ook meegenomen in de reguliere doorlichting.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Bedankt, minister, voor uw bijkomend antwoord.

Het is goed om te horen dat er recurrente middelen voorzien zijn, en dat die ook voor de toekomst gelabeld zijn op het vlak van infrastructuur. Het is een van de zestien sleutelcompetenties van de eindtermen, wanneer het gaat over de digitale competentie en de mediawijsheid die daarbij hoort. Ik denk dat het nodig blijft om daar inspanningen te leveren, zowel naar leerkrachten en hun bijscholing in de opleiding toe, als naar leerlingen toe en de resultaten die uit verschillende onderzoeken voortkomen. We moeten die nauwgezet opvolgen, zodat we niet met

een verloren generatie zitten waarvan we denken dat ze digitaal zeer goed mee zijn, terwijl ze dat niet is. Ik roep u dus op daarvoor blijvende aandacht te hebben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over zijinstromers in het onderwijs – 1895 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de resultaten van de bevraging van de Vereniging Leidinggevend Vlaams Onderwijs over zijinstromers in het onderwijs – 1950 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de recente bevraging over het afhaken van zijinstromende leraren – 1955 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, de Vereniging Leidinggevend Vlaams Onderwijs (VLVO) organiseerde recent een eigen bevraging bij directies over zijinstromers in het onderwijs.

De verwachtingen rond zijinstromers zijn hoog. Het aantal zijinstromers stijgt ook, maar ondertussen haakte een deel van die zijinstromers ook alweer af. Uit het antwoord op mijn eerdere schriftelijke vragen hierover, minister, kan ik helaas geen goed beeld vormen over deze zijinstromers in ons onderwijs. Ik was dan ook heel blij met de info uit de bevraging van het VLVO, die toch wat opheldering brengt, volgens mij. Gisteren gaf u ook al een tipje van de sluier, maar mijn vraag is dan of u toen verwees naar deze concrete cijfers of naar cijfers die u zelf vanuit het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) ter beschikking kreeg.

Uit de resultaten blijkt dat zowat de helft van de respondenten zijinstromers aanwierf in het voorbije schooljaar. De reden waarom sommigen dat niet deden is hoofdzakelijk omdat er zich niemand aanbod, of omdat de sollicitant uiteindelijk op het laatste nippertje afhaakte. Opmerkelijk is dat directies dubbel zo vaak zijinstromers in plaats van pas of onlangs afgestudeerde leraren hebben aangeworven. "Zijinstromers zijn de enige vervangers die we nog vinden", zo geeft een respondent aan.

23,2 procent van de zijinstromers die directies hebben aangeworven in het voorbije jaar hebben ondertussen ook weer afgehaakt, zo blijkt verder nog uit de enquête. De werkdruk wordt door bijna de helft van de afhakers als vertrekreden aangegeven. 26,3 procent is niet tevreden over het loon.

Directies geven ook aan dat zijinstromers heel enthousiast zijn en keihard hun best doen, maar dat er vanuit de school toch heel veel begeleiding nodig is. Verder leeft er ook ongenoegen over het al dan niet kunnen meenemen van hun anciënniteit uit een eerdere job. Het blijkt in de praktijk ook vaak heel lang wachten totdat het dossier rond die anciënniteit duidelijk is. Daarom heb ik nog een aantal vragen, minister.

Stroken de bevindingen uit deze bevraging ook met uw gegevens vanuit de administratie?

Meent u dat de aanvangsbegeleiding zoals die op vandaag voorzien is ook voldoende is om zijinstromers de juiste ondersteuning te geven?

Hebt u zicht op de redenen waarom zijinstromers afhaken?

Welke acties voorziet u om scholen nog beter te ondersteunen in het onthaal en de begeleiding van zijinstromers?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik heb een gelijkaardige vraag.

De VLVO deed inderdaad een bevraging over zijinstromers. Zij vroegen zich af of het lukt om zijinstromers aan het werk te zetten en te houden, en of er voldoende zijn. Zal het aanwerven van zijinstromers het lerarentekort werkelijk oplossen? Wat zijn de drempels die deze zijinstromers ervaren? Het zijn enkele van de belangrijkste vragen die de leidinggevendenden werd voorgelegd. 156 directeurs reageerden, drie vierde komt uit het basisonderwijs, en 13 procent van de respondenten komt uit het secundair onderwijs.

We pikken er enkele zaken uit die in het oog springen: De helft van de leidinggevendenden had al een zijinstromer aangeworven. De andere helft die dat niet deed, en geeft aan dat dit hoofdzakelijk het geval is omdat er zich gewoon geen zijinstromers kwamen aanbieden. Nagenoeg een vierde van de aangeworven zijinstromers haakte alweer af. De redenen hiervoor zijn divers, maar wat er alvast uitspringt zijn het loon, het onvoldoende kunnen meenemen van anciënniteit, en ook de werkdruk bij 47 procent van de respondenten. Daarnaast gaven de directeurs ook de bedenkingen mee dat zijinstromers vaak zeer gemotiveerde mensen zijn.

Over anciënniteit citeren we deze opmerkingen: "Het is spijtig dat bepaalde zijinstromers zomaar kunnen starten om dan achteraf tot de ontdekking te komen dat ze geen anciënniteit kunnen opbouwen omdat hun vakdiploma toch niet voldoet." "Zijinstromers moeten veel te lang wachten op een bevestiging van de jaren anciënniteit die ze mogen meenemen. We zijn februari en ze wachten nog." "Ik heb een zijinstromer voor ICT. Op dit ogenblik is er nog steeds geen duidelijkheid of hij anciënniteit kan meenemen. De aanvraag gebeurde al in april 2022." "Het is spijtig dat de beloofde extra anciënniteit van 10 jaar in een knelpuntberoep zo lang op zich laat wachten bij de uitbetaling van het loon. In dienst sinds eind oktober, nog steeds geen extra anciënniteit in januari." "Er is een grote achterstand in het wegwerken van de dossiers. Het extra loon zal wel met terugwerkende kracht gestort worden, maar daar is een zijinstromer niet mee geholpen als die een lening moet afbetalen. Dit weerhoudt sommigen ervan om de overstap te maken."

En dan zijn er nog opmerkingen over de vereiste kwalificaties. Er bieden zich zijinstromers aan die duidelijk relevante ervaringen opdeden, en anciënniteit verwierven in hun loopbaan, maar waar dit toch niet gevaloriseerd wordt in het onderwijs. Het gaat over opvoeders, maatschappelijk werkers, en dergelijke.

Dit zijn niet per se nieuwe geluiden die hier klinken, maar ze komen wel nog eens scherp naar voor. Deze bevraging bevestigt een aantal bevindingen waar het onderwijs toch met een oplossing voor de dag zal moeten komen.

Minister, wat zijn uw algemene bevindingen ten aanzien van deze bevragingsresultaten?

Kunt u specifiek ingaan op het blijkbaar zeer trage verloop van de papiermolen ten aanzien van het toekennen van, en uitsluitel geven over, anciënniteit aan zijinstromers? Wat zult u doen om dit te versnellen?

Plant u verder nog initiatieven om de snelle uitstroom van zijinstromers tegen te gaan?

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Collega's, dank u wel om dezelfde vraag te stellen. Zo kan ik mijn eerste alinea gewoon laten wegvallen. Hier en daar zal ik wel nog in herhaling vallen.

Frappant is dat bepaalde zijinstromers klagen dat het te lang duurt vooraleer er duidelijkheid is omtrent die anciënniteit: ze moeten veel te lang wachten op een bevestiging van de jaren die ze mogen meenemen. Vaak moet de extra verloning dan achteraf met terugwerkende kracht worden gestort, maar daar kunnen zij inderdaad niet op wachten. Ook is de begeleiding voor zijinstromers vaak onvoldoende, zowel de stagebegeleiding voor diegenen die tijdens het lesgeven nog hun diploma aan het halen zijn, als de aanvangsbegeleiding op school.

Een ander aspect werd in de media aangehaald door mevrouw Barbara De Vleeschauwer van scholengemeenschap De Speling in Genk, namelijk het feit dat scholen te weinig perspectief kunnen bieden. Zijinstromers haken af omdat scholen hen geen jobzekerheid kunnen geven. Net zoals bij jonge beginnende leraren vervullen zijinstromers vaak interim-opdrachten die vaak abrupt stoppen bij de terugkeer van de titularis. Soms kan dat ook onverwachts zijn. Daar waar veel jonge starters uit een zeker idealisme het interim-bestaan soms nog een tijdje volhouden, zijn professionals die de voordelen van een standvastige job in de privéjaren hebben gekend misschien sneller geneigd om hiernaar terug te keren.

Daarnaast is het volgens De Vleeschauwer voor basisscholen niet eenvoudig om zijinstromers aan te trekken. Kinderen in de eerste leerjaren moeten leren lezen en schrijven en om voor de klas te staan in het basisonderwijs moeten zijinstromers echt wel pedagogische ervaring hebben. In het secundair onderwijs volstaat het soms dat ze ervaring hebben in het leervak vanuit een eerdere job. Het systeem van zijinstromers werkt volgens haar dan ook gewoonweg niet voor het basisonderwijs en zal daar het lerarentekort niet oplossen.

Minister, hoe evalueert u de cijfers uit deze enquête?

Stemmen deze cijfers over het aandeel snel uit het beroep stromende zijinstromers overeen met de Vlaanderenbrede statistieken die u ter zake voorhanden hebt, of zien we daar grote verschillen?

Hoe evalueert u de geuite commentaren over de hinderpalen voor zijinstromers en de beperkte haalbaarheid van het systeem voor het basisonderwijs?

Wat is de stand van zaken betreffende de achterstand in dossiers, waardoor het lang duurt voordat zijinstromers duidelijkheid krijgen over de toekenning van hun anciënniteit? Hoe zult u proberen dit op te lossen?

Het loon en de meeneembare anciënniteit komen duidelijk naar voren als hinderpalen. Dit is een vraag die ik al meerdere keren heb gesteld. In hoeverre is er nu duidelijkheid vanwege de Raad van State of andere adviserende organen omtrent hoever het beleid zou kunnen gaan in het eventueel verder optrekken van die maximaal meeneembare anciënniteit voor zijinstromers? U zegt dat twintig jaar te veel is, tien jaar hebben we nu gerealiseerd. Dat is al een stap, maar velen zouden dat toch wel een stukje verder willen zien gaan.

Ten slotte, hoe zult u inzetten op een betere retentie van zijinstromers? Acht u daartoe meer specifieke initiatieven noodzakelijk ten opzichte van initiatieven die eerder gericht zijn op jonge beginnende leerkrachten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dank u wel. Misschien breng ik eerst het uitermate positieve nieuws natuurlijk: dat we er in deze regeerperiode in geslaagd zijn om eindelijk te realiseren dat je anciënniteit kunt meenemen in het kader van de overstap van de privé naar het onderwijs, zij het dan voor een limitatieve lijst van een twintigtal knelpuntvakken en ambten, die wel wat dekt, maar nog niet volledig is. En ook vanuit dat oogpunt zijn er wel wat mogelijkheden. Trouwens, wat betreft die tien jaar anciënniteit: voor praktijkvakken is het twintig jaar anciënniteit die kan worden meegenomen.

De bevindingen van de bevraging sluiten wel aan bij de bevindingen die wij ontvangen hebben vanuit het veld. Ik denk dat de redenen die aangehaald worden in het onderzoek – werkdruk, verloning en het soms niet kunnen meenemen van anciënniteit – ons niet onbekend zijn. Het onderzoek bevestigt ook min of meer de cijfers die ik ook gisteren heb meegegeven, waarbij wordt vastgesteld dat ongeveer 74 procent van de zijinstromers effectief aan de slag blijft in het onderwijs, wat goed is.

De vraag is natuurlijk: wat kunnen we nog meer doen? Dat kan mogelijk op verschillende fronten, waarbij het ene natuurlijk een budgettaire impact heeft en het andere veel minder. Ten eerste moeten we nagaan of we die maatregel kunnen uitbreiden. Ten tweede moeten we wat betreft de behandeling van aanvragen, erkennen dat daar door het succes ook een flessenhals is ontstaan bij de administratie. En anderzijds worden toch ook dikwijls niet alle documenten meegegeven die worden gevraagd, waardoor men nog een tweede vraagstelling of een derde vraagstelling moet doen. Dus dat brengt ook wel wat procedures met zich mee, het neemt wat tijd in beslag.

Dus aanvragen die ingediend worden zijn niet altijd volledig, of niet altijd correct, en dan gaat er wel kostbare tijd verloren. Maar we doen er echt alles aan om die behandeltermijnen zo kort mogelijk te houden. Ze worden vandaag alleszins beperkter dan dat ze zeker een jaar geleden waren. Maar het is nu wel eenmaal zo dat er aan bepaalde formaliteiten moet worden voldaan, en dat vergt wat tijd om die documenten op te vragen, om die op te leveren en om die vervolgens ook te verwerken.

Wat de vraag naar ondersteuning van zijinstromers betreft geef ik graag mee dat zijinstromers natuurlijk ook veelal een lerarenopleiding volgen. Zij krijgen dus ondersteuning vanuit de hogeschool of universiteit. Maar die opleiding is ook intensief, net daarom dat we ook de lerarenbonus hebben ingevoerd, waardoor je de combinatie tussen enerzijds al lesgeven – 100 procent werken – en toch ook nog het volgen van een lerarenopleiding, iets meer behapbaar maakt.

We hebben gezorgd voor een lerarenbonus waardoor je in het geval van een 100 procent tewerkstelling, drie uur wordt vrijgesteld, maar wel 100 procent loon kunt genieten. Maar ik denk ook dat de hogescholen en universiteiten, om een en ander behapbaar te maken, heel wat inspanningen doen om hun opleidingstrajecten haalbaar te maken: door trajecten aan te bieden in avond-, in weekend- of in afstandsonderwijs. Ook de spreiding van de opleiding over meerdere jaren wordt voorzien. Daarnaast is het ook mogelijk om gebruik te maken van de leraar-in-opleidingsbaan.

Dat neemt natuurlijk niet weg dat er ruimte is voor verbetering. Ik ben daarom ook in overleg met de lerarenopleiding om samen te komen tot een aantal

maatregelen, deze regeerperiode nog. Want we hebben vandaag wel een soort starterspakket dat verschaft wordt vanuit de administratie, maar dat is meer zo wat beschrijvend. Dat is goed hoor, maar het is beschrijvend in de zin van: hoe zit ons onderwijs in elkaar? Dat is op zich wel al verhelderend voor velen, en voor anderen die het onderwijs complex vinden. Het is dus ook van een didactisch niveau. Dus het is niet het onderwijszakboekje, want als je dat opendoet, weet ik niet of je er nog aan begint als je die complexiteit gadeslaat.

Daarnaast werken we ook samen met de lerarenopleidingen, waarbij sommigen wel al een aanbod hebben, een starterspakket dat focust op dat wat zijinstromers het meest nodig hebben, namelijk kennis en ervaring. Dat zit meestal wel snor, maar het gaat over klasdidactiek en vaardigheden op vlak van klasmanagement. Het is wel belangrijk dat we hen daar kunnen voorbereiden met tips en tricks.

Daarnaast kan ik ook zeggen dat we de middelen voor aanvangsbegeleiding hebben versterkt. We hebben er nog eens 10 miljoen euro bij gedaan, maar daarom moeten we elkaar ook niets wijsmaken, want voor alle middelen die je daar insteekt, trekken mensen weg uit de klas, dus dan heb je een waterbedeffect. Vandaar dat we ook nog meer willen inzetten op samenwerking met de lerarenopleiding in functie van dat starterspakket, maar ook bekijken in welke mate zij ook in die aanvangsbegeleiding meer kunnen betekenen op de klasvloer. Dus vanuit de lerarenopleiding kan men ook een helpende hand, of wat assistentie, of wat aanvangsbegeleiding voorzien voor hun afstuderende student.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Dank u wel, minister. Ik wil graag samen met u onderstrepen dat we deze legislatuur inderdaad al stappen hebben gezet in het uitbouwen en meenemen van die anciënniteit. Ik ben daar ook zeer erkentelijk voor. Dat is heel belangrijk. We kijken uit naar wat er misschien in de volgende jaren nog mogelijk kan zijn binnen de beperkingen die er zijn en die ook al uitgesproken zijn in het verleden.

Dat onderwijs complex is, zeggen onze collega's in het parlement ook wel eens als er een decreet voorligt in de plenaire vergadering. "Het zal toch niet lang duren?" of "Het is toch niet te moeilijk?", vragen ze dan, om maar te zeggen dat in sommige situaties iedereen onderwijsexpert is, maar als puntje bij paaltje komt, is het toch niet altijd voor iedereen even duidelijk.

74 procent van de zijinstromers blijft aan de slag. Als zijinstromers uitstromen, hoe snel beseffen ze dan dat het echt niets voor hen is? Is dat heel snel? Of blijven ze dan toch nog een eindje op school aan het werk, met de nodige ondersteuning? Het is inderdaad niet evident. Soms komen mensen op school aan en horen ze voor het eerst wat een eindterm is of wat een leerplan is. Dat is opmerkelijk.

Ik hoor op het terrein ook dat er heel veel mensen zijn die de lerarenbonus niet aanvragen of er geen gebruik van maken. Zijn daar cijfers over? Weten we wat de redenen zijn waarom men daar geen gebruik van maakt of waarom men toch stopt met de opleiding? Het is allemaal niet evident.

Vanuit onze fractie blijven we het in elk geval belangrijk vinden dat wie voor de klas staat, ook de nodige skills heeft. Ik verwijs daarbij graag nog eens naar het plan dat we zelf hebben voorgesteld, waarin ook stond dat de lerarenopleiding, zeker voor de zijinstromers, te weinig vertrekt van de competenties die de mensen al op zak hebben. We erkennen te weinig dat sommige mensen door de jaren heen al ervaringen opgedaan hebben, bijvoorbeeld doordat ze presentaties moesten geven, en dat ze vanuit een vorige job of hun vrije tijd een aantal vaardigheden zoals klasmanagement of didactische vaardigheden op zak hebben. En dan moeten die toch het hele pakket volgen. Ik hoor dat dat bij een aantal mensen toch voor

frustraties zorgt. Er zit dan een heel grote diversiteit in die lerarenopleiding. Kunt u ons daarin volgen, dat we de lerarenopleiding misschien nog meer op maat en nog meer gedifferentieerd moeten maken, om wie al ervaring heeft, nog bij te schaven en wie nog extra ondersteuning nodig heeft, ook bij te staan?

Ik geloof ook heel sterk in het ondersteunen vanuit de lerarenopleiding op de werkvloer, om de aanvangsbegeleiding daar te ondersteunen. Ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Voor mij komen er twee zeer frappante zaken uit deze bevraging. Ten eerste is er de procedure voor de toekenning en de uitbetaling van anciënniteit. Daar klagen heel veel mensen over. Dat gaat echt veel te traag. U hebt gezegd waarom dat het geval is en dat het niet evident is enzovoort, maar op de vraag of u iets gaat doen om dat toch wat te versnellen, hebt u niet echt geantwoord, minister. Moeten er dan niet meer mensen op het departement zich daarmee bezighouden? Zijn er geen zaken die automatisch kunnen? Ziet u geen pistes om dat wat te versnellen? Als je daarop moet wachten, denk ik dat dat toch wel een serieuze drempel kan zijn. Als werkende wil je toch wel weten wat je loon zal zijn. Want dat kan soms serieus schelen.

Een tweede zeer frappante zaak is dat 47 procent van de zijinstromers aangeeft dat de werkdruk het grootste probleem is. Zijn er daar geen andere mogelijkheden om wat 'out of the box' te denken? Ik weet dat het allemaal moeilijk gaat liggen, maar ik geef toch een voorbeeld. Als je zijinstromer bent, is je voltijdse opdracht dan een stuk minder uren geven, maar iets meer tijd hebben om echt voor te bereiden, bijvoorbeeld de eerste drie jaar dat je in onderwijs stapt. Kan er eens gekeken worden of daar niet gedifferentieerd kan worden en of daar niet nog meer dingen kunnen worden gedaan om de werkdruk aan te pakken?

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Dank u, minister, voor uw antwoorden. Ik heb eerst nog een paar vaststellingen. Ik vind het positief dat de enquête hier aansluit bij de bevindingen in het veld, zodat we toch een beetje een zicht krijgen op de situatie. Ik denk dat we dat volgend jaar best nog eens hernemen om de vinger aan de pols te houden. U zegt dat 74 procent effectief aan de slag blijft, en ik vind dat op zich al een succes. U zegt dat er ook ruimte is voor verbetering in samenwerking met de lerarenopleiding, bijvoorbeeld voor de aanvangsbegeleiding. Dat moeten we zeker doen, daar ben ik het mee eens.

U hebt niet echt geantwoord op de vraag naar het verhogen van die tien jaar anciënniteit. Ik geef toe dat ik niet de twintig jaar praktijkvakken heb gezegd, dat is waar, maar het mogelijk optrekken – of we bijvoorbeeld niet naar vijftien jaar kunnen gaan – is toch iets wat belangrijk is om te onderzoeken.

Mevrouw Meuleman heeft al aangehaald dat, wat betreft de administratie, dit moet versnellen. U hebt gezegd dat het al beter is en dat de termijnen aan het verkorten zijn. Dat is uiteraard goed, maar wordt daar voldoende gecommuniceerd naar de leerkrachten? We hebben voorbeelden gehoord waarbij men maanden moet wachten. Wordt er ook tussentijds iets gestuurd dat men ermee bezig is, dat er nog x-aantal wachtenden zijn, opdat men toch een besef heeft dat men ermee aan de slag is? Is daar opvolging voorzien? Ik wil ook vragen die nieuwe toestand te monitoren om die naar best vermogen verder te zetten en eventueel nog uit te bouwen.

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Ik herhaal, ook namens onze fractie, minister, de vraag om ook in de toekomst nog te kijken in welke mate we de anciënniteit nog verder kunnen optrekken, laat me daarmee beginnen.

Ten tweede, ik heb u goed gehoord, drie op de vier blijft. U zei dat gisteren al. Dat is een goede zaak, laat ons hopen dat de cijfers zo blijven. Maar als ik het goed begrijp zijn dat de cijfers van één jaar. De algemene cijfers over uitval bekijken het over een periode van vijf jaar. Het is hoopgevend, maar laat ons hopen dat dit ook volgend jaar nog op punt blijft.

Het is wel een vreemde vaststelling dat voor startende leerkrachten, voor jonge mensen die gekozen hebben voor het onderwijs en ook voor die opleiding gekozen hebben, we daar na vijf jaar een uitval zien van bijna vier op de tien. Bij de zijinstromers vanop de werkvloer gaat dit beter. Dat wil toch zeggen dat het een goede aanpak is, indien de cijfers bevestigd blijven.

Mijn voornaamste opmerking is dat het de taak van de politiek is, en vooral van de administratie, om die praktische bekommernissen weg te werken – het feit dat je niet onmiddellijk die anciënniteit verrekend krijgt en dat je moet wachten op je geld met alle frustraties van dien. Het zou moeten worden weggewerkt. We zitten met dat lerarentekort, we hebben duidelijk mensen die ervoor kiezen om vanuit de zijstroom in te stromen. Laat ons ervoor zorgen dat er geen onnodige obstakels op die weg liggen. Niemand vindt het leuk om met vertraging je geld te krijgen. Niemand, of weinigen, kiezen voor het geld an sich. De meesten kiezen het vanuit een passie voor lesgeven, om een droom in vervulling te zien gaan, om te werken met jonge mensen. Dat wil niet zeggen dat je er bij wijze van spreken moet bij inschieten om een lening af te betalen of als je boodschappen doet, indien je eenmaal de overstap hebt gemaakt naar het onderwijs. Het is daarom een dringende vraag van onze fractie om alles te doen wat mogelijk is om die praktische elementen en obstakels weg te werken.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Inderdaad, minister, 74 procent die blijft, dat is een goede zaak. Dat wil dus ook zeggen dat, als mensen de stap als zijinstromer maken, men daar goed over heeft nagedacht. Dat hangt daar ook mee samen, want je verlaat natuurlijk veelal een job of iets anders wat je hebt gedaan, om naar het onderwijs te komen.

Ik ben verheugd dat ik collega Meuleman hier hoor zeggen om out of the box te denken. Andere aparte ideeën, zaken bijsturen, daar moet je allemaal niet mee wachten tot het in een groot pact zit. Ik vind dat goed, dat is voortschrijdend inzicht tussen gisteren en vandaag. Ik denk inderdaad dat we verder op die weg moeten gaan, collega Meuleman, out of the box. Zoals de minister ook bezig is, zoals we inderdaad ook die gastleerkrachten aantrekken, dat is een goede zaak. Of dat dan out of the box, een ideetje, of een 'W eytske' is, het maakt mij niet uit hoe men het noemt, collega's, als er maar leerkrachten zijn. Eenieder die we aantrekken, die de mooiheid van de job ontdekt, en blijft, is inderdaad een leerkracht gewonnen. Dan is er minder studie, minder druk op de collega's, en meer kans op onderwijskwaliteit. Hoe meer out of the box, hoe meer we leerkrachten 'in the box' van het onderwijs krijgen.

Er zijn toch nog een paar zaken in verband met die zijinstromers. Wat vind ik belangrijk? Wanneer mensen bij een school informeren hoeveel ze verdienen als ze als zijinstromer komen werken, dan stel ik vast dat sommige scholen zeggen dat ze ook hun anciënniteit kunnen meenemen. Mensen ondertekenen een contract, ze beginnen te werken, ze brengen de papieren in orde, en krijgen nadien te horen dat ze toch geen anciënniteit krijgen, omdat hun vorige job om verschillende redenen niet wordt meegenomen. Daar wil ik toch echt aandacht voor

vragen, want de overheid – dat zijn, collega's, het parlement – is dan de boeman, terwijl er eigenlijk gewoon fout geïnformeerd is. Ik wil niet denken dat sommige scholen daar gewoon ja op antwoorden in de veronderstelling dat het dan in orde komt en ze dan de zijinstromer tenminste binnen hebben gehaald. Dat zou heel cynisch zijn. Maar ik zou wel willen oproepen dat die info juist is.

Daarnaast – en zo gaat dat ook in heel veel scholen – vind ik het belangrijk dat er ook al een voorschot kan worden gevraagd. Als mensen inderdaad nood hebben aan centen, en dat geldt ook voor niet-zijinstromers, dan moeten zij een voorschot kunnen vragen. Dat kan, die regeling bestaat, misschien moeten we daar ook op wijzen.

Dan wil ik het nog hebben over de documenten die men moet bezorgen. Ik ben zelf eens gaan kijken op de website van het departement Onderwijs, waar staat wat je moet bezorgen. Je wordt verwezen naar de omzendbrief, maar om als niet-onderwijsmens de omzendbrief te kunnen lezen, moet je inderdaad al een door-gewinterde volhouder zijn in onderwijsterminologie. Misschien is het wel goed dat er een gewoon basisbundeltje kan worden gemaakt. Hoe sommige documenten er ook uitzien ... Want sommige mensen denken dat ze in aanspraak komen voor anciënniteit omdat ze ooit al ergens hebben gewerkt, maar het is niet omdat ze ergens al gewerkt hebben, dat dat ook in orde is.

Ik heb nog een laatste punt, minister. U sprak over die lerarenopleidingen, ik denk dat we daar moeten zorgen dat die lerarenopleidingen gepast zijn voor de zijinstromers. Dat is echt een oproep die ik wil doen. Ik heb nu een verhaal van een zijinstromer die een brief aan zichzelf moet schrijven over hoe hij als leerkracht denkt in het leven te staan. Voor een achttienjarige kan dat interessant zijn, maar voor een veertigjarige die al achttienjarige tieners in huis heeft lopen, werkt dat echt niet motiverend. Dat is niet iets van ons, dat is niet iets van de minister, maar dat zit wel in de lerarenopleidingen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ja, ik heb de administratie de opdracht gegeven om de procedures te vereenvoudigen, maar dat is makkelijker gezegd dan gedaan. *(Applaus)*

De moeilijkheid is dat men enerzijds zegt dat ze misbruik willen vermijden, en bijvoorbeeld draaideurconstructies wil vermijden. Heel praktisch geef ik u bijvoorbeeld de discussie mee die ik soms wel heb met directies. Zij zeggen dat zij iemand hebben aangeworven via een knelpuntvak, maar zij laten die vervolgens daar ook een ander vak opnemen. Daar krijgt die geen anciënniteit voor, en dat moet volgens hen toch ook kunnen. Je zou dat dan vanzelfsprekend kunnen vinden, maar als je dat natuurlijk doet, heb je geen knelpuntvakken meer, dan kun je via alle vakken de facto instromen. Dan zegt het departement Begroting dat dat niet de bedoeling was.

Ik moet hen daarnaast ook altijd meegeven, maar dat siert hen ook, dat ze in geval van twijfel altijd het voordeel van de twijfel aan de betrokkene zelf moeten geven. Maar dan moet je natuurlijk vermijden dat er te grote verschillen zijn in de behandeling.

Het starterspakket bestaat. Zoals gezegd is dat nogal beschrijvend over de regeling, over het systeem en hoe ons onderwijs in elkaar zit. Mogelijk gaat het er ook over dat je dan onmiddellijk van de geneugtes proeft van tijdelijke aanstelling van doorlopende duur (TADD) en van onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OBPWO). *(Opmerkingen en gelach)*

Als ze dan nog niet weg zijn ... dan zijn ze echt overtuigd.

We willen daar wel verder in gaan in samenspraak met de lerarenopleiding. Dat is een van de zaken die we momenteel in bespreking hebben. Kunnen we zorgen voor een starterspakket dat meer gericht is op didactische methodieken en op klasmanagement? Kunnen we ervoor zorgen dat de lerarenopleidingen ook iets meer gaan doen en het gat vullen dat er momenteel is op vlak van de aanvangsbegeleiding? Moeten we de noden open laten, niet omdat er geen middelen zouden zijn, maar omdat we tekorten zouden veroorzaken in de andere klassen? Daar kijken we naar. In het sociaal overleg loopt ook een discussie over een aantal out of the box voorstellen die ik heb gelanceerd en die ondertussen ook zijn goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Volgens sommigen zijn ze te ver van de box. We hebben het daar ook over de zijinstroom in globo, niet alleen over de procedures maar ook over hoe we dat nog zouden kunnen verruimen. Op die discussie kan ik niet vooruitlopen.

In algemene termen moet ik ook het volgende meegeven. Ik heb een onderzoek gegund met betrekking tot de motieven voor uitstroom. Ik spreek een beetje voor mijn beurt, maar ik ga ervan uit dat dit wel een onderscheid maakt tussen hoe men is ingestroomd. Ben je via de lerarenopleiding ingestroomd, via de zijinstroom, en wat zijn vervolgens je motieven om af te haken? Dat onderzoek is momenteel gegund, maar ik durf niet uit het hoofd te zeggen wanneer de oplevering voorzien is. Dat zal ik moeten checken.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Dit is interessante info. Ik ben benieuwd naar dat onderzoek, maar ook naar hoe we in de toekomst de zijinstromers en ook anderen in het onderwijs kunnen houden. Want daar zal vaak ook één en één drie zijn. Als we inzetten op retentie van jonge leerkrachten, kunnen daar wellicht bepaalde zaken gehouden of gematcht worden met zijinstromers.

Minister, ik kijk in elk geval uit naar de mogelijkheden om de lerarenopleiding in te zetten op de aanvangsbegeleiding en ik hoop dat we werk kunnen maken van de flexibiliteit van de opleiding zelf om rekening te houden met de competenties die mensen al hebben. Men moet aanvullende opleidingen geven en niet hen zaken laten doen die ze al goed onder de knie hebben.

Er is heel wat dat in de toekomst nog zal worden opgevolgd.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik voel hier draagvlak ontstaan voor het uitbreiden van die anciënniteit, zelfs bij coalitiepartners die bezorgd zijn om de begroting.

Het feit dat het gaat over de wetgeving omzeilen omdat ze dan deeltijds in een niet-knelpuntberoep fungeren is een punt. Een school heeft een vacature in een knelpuntberoep en werft iemand aan, er valt iemand uit in een niet-knelpuntberoep ... dat ze dan niet kunnen bijspringen is eigenlijk wel jammer. Er zitten daar toch nog wel hindernissen. Ik ben het eens met de collega's dat het echt interessant zou zijn om dat verder te bekijken.

U bent vrij euforisch. U zegt dat 75 procent blijft. Optimistisch is een beter woord en de heer Daniëls is dat meer dan u, maar de cijfers per jaar bekijken is één zaak. Wat zien we bij de beginnende leerkrachten? Men spreekt er altijd over dat een op de drie het onderwijs verlaat binnen de vijf jaar. Het is die periode van vijf jaar die cruciaal is. Het eerste jaar zegt men nog dat men het een kans zal geven. En dan volgen het tweede en het derde jaar. Ik ben heel benieuwd naar de evolutie van die cijfers en of die 75 procent zal kunnen worden aangehouden.

We kijken uit naar die evolutie.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik ben ook benieuwd naar dat onderzoek naar de uitstroom. Het is echt een noodzaak dat we dat voeren om er beter over geïnformeerd te zijn. Zo kunnen we de problemen misschien ook beter aanpakken.

De heer Daniëls heeft even 'voorschot vragen' in de mond genomen. Dat doet me denken aan mijn beginperiode in de jaren tachtig. Mijn vrouw en ik stonden allebei aan het begin van onze onderwijscarrière. We werden geen van beide uitbetaald. We kregen het eerste loon begin januari of eind januari, niet vroeger. We moesten dus maand na maand voorschotten gaan vragen. Ik vond dat vrij vernederend. Ik weet niet of het een recht is, dan wel of het een goodwill is van de directie op dit ogenblik. Misschien moet dat in die brochure die u gaat voorleggen aan de zijinstromers vermeld worden. Het is belangrijk dat zij dat weten en dat zij er eventueel ook recht op hebben. Deze situatie mag voor hen niet te lang duren.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.